

CONCETTA LA MAZZA

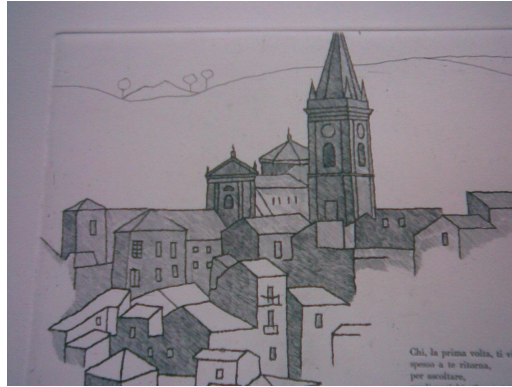
Bortom den blå himlen

Biografi

Concetta La Mazza föddes i Novara di Sicilia 1936, äldsta dotter till Domenico La Mazza och Teresa Correnti. 1950, efter en smärtsam period av "anförtroende" till sin mors faster, slog hon sig till sina föräldrar i Domodossola, där hon fortfarande bor tillsammans med sin man Giuseppe. Han har tre barn: Armando, Luciano och Daniela. Nyligen har den överväldigande önskan att minnas sin barndom i Novara smugit sig in i hans sinne och här är födelsen av denna intima, personliga dagbok, men full av anekdoter och referenser till miljön från den tiden: staden, landsbygden, människorna, vanorna, traditioner i det territoriet under andra världskrigets mörka år.

Skrivandets urenergi

Lilla Concetta anförtros åt sina farbröder och tvingas ovilligt att bo i Castrangia i ett hål långt från staden och hennes följeslagare. Så färdas han sin personliga Via Crucis i ensamhet under de hårda krigsåren mellan hunger, tidens okunskap, vidskepelse och misshandel. Efter kriget, den oundvikliga emigrationen och den naturligt svåra början i norr.

Allt detta berättas genom ögonen på en liten flicka som återbesöker faserna av sin tillväxt i minnet och som med överraskande friskhet och en subtil tråd av ironi ger oss tillbaka nöjet att läsa - äntligen - en symbolisk berättelse om vår familjegemenskap, kapabla att röra oss djupt och som tillhör var och en av oss.

I denna korta roman av Concetta La Mazza undergräver skrivandet varje regel och återvänder till dess ursprung, fri från varje formell schematism, driven av en mystisk inre vitalitet, blir det en rasande flod som överväldigar allt, det är själens skyfall.

Farbrödernas gestalter, Antonia och Michele, är minnesvärda, precis som bilden av Novara förblir lika generös, omslutande och söt som den är hård och hård.

Slutligen den svåra övergången till tonåren när det irreparable inträffar, men lilla Concetta ger sig inte inför det tragiska ödet, tack vare sitt mod och orubbliga hopp om framtiden, tack vare hennes ögon som har kunnat se... bortom himlen blå!

NINO BELVEDERE

"Prövningen började för mig. Det var nog en varm dag, sommaren 1938 började, jag var två år och min moster kom och hämtade mig. I en tygpåse lade hon en blus och två par trosor, sedan ovetande om allt jag lämnade mitt hus. Jag var så liten att jag inte kunde inse att min Via Crucis skulle börja den dagen."

Bortom den blå himlen

Kapitel ett - Fäderhemmet

Vid det här laget är det en gammal obebodd ruin, kvävd av spindelnät och gnagd av nattfjärilar, men för länge sedan, i Novara, en stad som ligger under en majestätisk fästning på Messinabergen, i en gränd i distriktet Engia fanns ett hus nära fontänen. Entrédörren öppnade sig mot en invändig trappa som ledde till första våningen där det fanns ett litet rum med en träplanka: det var sovrummet. Man gick upp och där var köket, om man kan kalla det så. I ena hörnet fanns en stenplatta som brasan tändes på och ett järnstativ som användes för att bära upp grytan med pasta. Mitt emot, hängande på den becksvarta väggen, en träskyffel, två silar, en liten och en stor, ugnen för

brödbakning, på ena sidan en halvruddet kista, ett bord, två "furrizzi" och någon ranglig stol. Slutligen fanns det ett rum, med en liten balkong med utsikt över gränden, där det bara fanns en enkelsäng. Det hålet var riket där hans farfar bodde, som var änka 1934. En stenlitrin med trälock hade skapats under trappan. Eftersom det inte finns några avloppsledningar ska det senare ha tjänat till att mildra stanken som avgavs. Huset saknade naturligtvis rinnande vatten och elektricitet, bekvämligheter som inte ens baronerna hade på den tiden. Bredvid fanns en träport som ledde in i balken där hönsen satt på ved.

I det här hörnet, utanför den här världen, bodde min mamma, som var sömmerska, tillsammans med min farfar, två bröder och en syster, alla äldre än henne, var gifta och bodde också i Novara. Min mamma var blond, smal, väldigt skröplig i kroppsbyggnaden, hon hade väldigt ömtåliga drag och det som märktes mest med hennes ansikte, vitt som mjölk, var två stora blå ögon, nästan alltid rädda och ledsna. Kanske hade hennes mors plötsliga död, när hon var tjugofyra, varit orsaken till hennes fysiska och moraliska svaghet.

Några år efter min mormors död träffade min mamma, tack vare en av hennes gudmödras ingripande, sin charmiga prins. Min far tillhörde en adlig familj från Badiavecchia, som drev en krog med tobaksaffär och livsmedel. Det var en familj av hårt arbetande, och min far var en man, av allt att döma, väldigt stilig, lång, mörk, självsäker och företagsam. Han bodde i en by långt från staden: till fots, i god takt, kom han på en halvtimme. Hans far drog kol. Mamman var en dynamisk kvinna, på morgonen åkte hon till Novara med mulen för att köpa de saker hon levererade i butiken: tobak, salt och matvaror. Han klädde sig alltid elegant med en stor svart sjal runt halsen, han köpte även tidningen för

att hålla kunderna informerade. Det var den enda butiken i byn och trivseln i det huset, även om det fanns åtta munnar att mätta, saknades inte.

Sent på kvällen skulle han pråligt hjälpa sina vid det här laget berusade kunder - och sin plånbok - genom att späda ut vinet med färgad läsk. Eftersom barn inte alltid ärver sina föräldrars arbete, hade min far lärt sig skomakare. Efter en förlovning som varade i några månader, gick min far och mamma, en gång gifta, för att göra sitt kärleksbo i huset vid fontänen i distriktet Engia. Exakt nio månader senare kom jag till den här världen och enligt en helig sydstatsk sed fick jag namn efter min farmor, Concetta. Trots min späda ålder hade jag mörk och rynkig hy, jag grät alltid. Morfar, eftersom vi inte hade en vaggga, tvingades vaggga mig hela dagen i famnen, på nätterna sov jag i stora sängen med pappa och mamma. Av allt att döma var jag väldigt ful och outhärdlig. Några månader senare, eftersom det var ont om arbete i landet, bestämde sig min far för att arbeta på Sardinien. När han åkte till den andra ön lämnade han sin mamma med det gråtande barnet och en annan varelse som sparkade i hennes livmoder.

När jag var tjugo månader gammal föddes min syster Rosa. Namnet kom från mormors mor. Till skillnad från Concetta var Rosa - återigen enligt min mamma - vacker, med en vit och rosa hy, brunt hår som ramade in ett harmoniskt ansikte utsmyckat av två vackra blå ögon: en blomma, som hennes namn! Så mycket att när min mamma gick till fontänen för att hämta vatten med Rosa i famnen frågade hennes vänner hur det var möjligt att föda två helt olika döttrar. - Chista cà, Rusina, sì ch'ievi billicchia, ma l'otra... - Den här, Rosina, ja hon är vacker, men den andra... sa vännerna med en grimas. Under tiden fortsatte jag i den här situationen att vara orolig, som om jag anade föräningen om min prövning, som jag tack vare Gud uthärdade, även om inte med

resignation.

För att berätta resten av historien måste jag först presentera dig för min moster Antonia, kort sagt zì 'Ntuoia. Hon var min mammas storasyster, mellan de två skilde det sjutton år. Hon var en kort, fyllig kvinna, med smutsigt hår som föll över hennes ögon. Hans försummade ansikte såg äldre ut än han faktiskt var, och det fanns bara så mycket förnedring i hans tomma blick. Vid tjugofemårsåldern, vid den tiden giftemålsåldern, gifte hon sig med en första kusin till henne, som precis hade kommit tillbaka från arbetet i Sempione-tunneln, som var änka och hade en treårig son. Den här mannen, min farbror Michele, zì Micheri, var en kortvuxen man och såg ut som en plebejisk kopia av kung Vittorio Emanuele III, han bodde i ett hus han ägde på en gata i staden som var mycket karakteristisk för trappstegen nästan två meter breda. Det var ett vackert hus. På bottenvåningen låg snickarboden med en stor mittdisk med skruvstäd, två väggskåp där han förvarade raspar, mejslar, gimlar, skåror och skruvar, en svarv för att runda fötterna på de bord han byggde, en för att slipa hyvlar och skruv. klingor, en braskamin med en kastrull för att göra limmet flytande, brädor staplade överallt, några sågar fästa på väggen, några lyckobringare som hästskor, gethorn och sköldpaddsskinn, kort sagt, en av de platser som av nu tillhör de bara minnenas värld.

En trätrappa ledde till första våningen, där det fanns två rymliga rum med keramiska plattor, en lyx på den tiden, en skänk gjord av min farbror, en soffa, ett bord och några stolar vävda med raffia, ett slags grönsaksrep. Från balkongen med utsikt över gatan i mitten av augusti, när processionen av Assumption gick upp mot klostret, var det möjligt att röra vid Madonnans krönte huvud med handen. Å andra sidan kunde man från andra våningen se Rocca Salvatesta och mitt emot, genom en spricka

mellan husen, kunde man beundra bergens praktfulla landskap som gradvis sträckte sig bortom, bortom den blå himlen, tills man nådde havet där, speciellt under de svala vårdagarna när det inte var dimma, kunde man se Vulcano på kanten av horisonten och sedan Lipari, Stromboli och alla andra öar: ett naturskådespel, ett glittrande mångfärgat vykort.

En annan trappa gick upp till första våningen, där kök och sovrum fanns, den första var mycket rymlig och utrustad med en vedeldad ugn för bröd och en kolspis i gjutjärn för matlagning. Det var utan tvekan ett vackert hus, förutom besväret med köket utan diskho med avlopp för att göra de mer väsentliga hushållssysslorna. På den tiden var vissa bekvämligheter fortfarande otänkbara. I själva verket togs vattnet från den offentliga fontänen i en zinkkvart och fördes sedan till andra våningen där det hälldes i en stor terrakottabassäng för att diska. Eftersom det inte fanns något avlopp från handfatet fördes vattnet från bassängen tillbaka till bottenvåningen och spolades ner i toaletten. För en kvinna var det mycket slitsamt arbete. Det servila och förödmjukande tillståndet, på gränsen för varje mänsklig uthållighet, nådde sin kulmen vid middagstiden när moster Antonia, av respekt för sin man, var tvungen att äta från samma tallrik som han hade ätit tidigare, och kanske gudsonen upprepade samma sak, men jag har inte ett visst minne av detta.

Farbror Michele var en dyster och buttre man lika mycket arbetare som en dåre, istället för ett hjärta hade han en sandstensklubba. I hans ögon har jag aldrig sett ett glimt av ömhet eller medkänsla mot andra. Hon segregerade sin faster hemma för att ta hand om sin son, hon fick laga mat, vara hans tjänare och alltid säga ja, ja, ja. Han kunde inte ens titta ut på balkongen annars skulle det bli bråk, medan han nästan varje kväll efter jobbet gick till krogen med sina vänner för att dricka.

Han kom hem svindlande, genomvåt av svett och med en illaluktande andetag som var omöjlig att vara i närheten av. Istället väntade min moster, vid oljeljuset, på honom till sent på natten utan att ens äta. När den lille kungen kom tillbaka - han orkade ofta inte ens gå upp för trappan - utmattad övergav han sig på den dammiga arbetsbänken och stannade där hela natten för att nyktra till. Trots allt täckte moster Antonia honom med en rock och satte sig kärleksfullt bredvid honom för att vaka över honom till morgonen. Så gick åren och i utbyte mot en sådan hängivenhet kunde hon inte ens gå och besöka sina släktingar för att undvika scener. Han, svartsjuk, småaktig och övermodig, gick för att köpa hennes stopptråd, kammar, hårspännen och annat för att hindra henne från att lämna huset. När de blev inbjudna till en bröllopsceremoni kom farbror Michele inte hem förrän i sista stund och faster Antonia kunde inte gå ensam förrän släktingarna lyckades spåra upp hennes man. Då och då lyckades de övertyga honom, andra gånger kom han i tid men så, mitt under festen, försvann han och faster Antonia återvände besviken och missnöjd hem all mogia mogia. Med tiden samlade hon på sig bitterhet och sorg, oförmögen att ventilera för någon eftersom hon var isolerad, hon var offer för fruktansvärda huvudvärk och tandvärk som torterade henne i hela veckor.

En dag ringde en granne, så god och from, till zio Michele och förebrådde honom för all misshandel han fick sin fru att lida av: - Du borde skämmas - hon skrek åt honom - fick en sådan kvinna att lida... Antonia behöver få lite luft, du behöver inte separera henne hemma, hon borde gå ut, gå på mässa, gå till släktingar, som alla kristna gör. Framför allt behöver hon gå, bara på detta sätt försvinner huvudvärken...- grannen tog en kort paus och fortsatte sedan och sa: - mindre än en timme härifrån, gå nerför ett mulespår, vi har lite land och ett litet hus mycket blygsamt

med kök under taket och ytterligare ett lite fuktigt rum som kan användas som sovrum på sommaren. I detta land finns det växter av hasselnötter, fikon, mandariner, mispel, vindruvor, zizzole, äpplen, päron, oliver, kort sagt allt gott.

Som ni vet måste jag efter min brors död ta hand om min moster och jag kan inte längre ta hand om bygden, så jag tänkte sälja den. Varför köper du inte det? Så din fru skulle kunna andas frisk luft... Farbror Michele tvekade först men gick sedan för att besöka henne och övertygade till och med sig själv att köpa den. På kort tid var kontraktet stipulerat och egendomen blev hans. Sålunda friade Vittorio Emanuele III:s imitator, allt mer slug och förrädisk, till moster Antonia: - du kommer att lära dig att plocka fikon och torka dem. När du ska tvätta dina kläder kommer du att gå ner till floden och få det vatten du behöver för att dricka och laga mat genom att gräva ett hål i sanden för att rena den. Vi skulle kunna dra oss tillbaka för att bo på landsbygden: Jag kommer att arbeta som en snickare för familjerna som bor i de närliggande byarna San Basilio, Vallancazza, Badiavecchia och Piano Vigna. Det kommer att vara obehagligt på vintern när floden sväller av vatten men jag kommer att övervinna detta hinder. Du, å andra sidan, kommer att kunna njuta av naturen. Med blicken nedslagen gjorde moster Antonia än en gång som hon blev beordrad: - Cuomu tu voi, eu fazzu - Som du vill, jag gör det, svarade stackaren lydigt.

Kapitel två - Utan den här världen

Tidigt på våren 1936 flyttade den fattiga kvinnan och farbror Micheri till Castrangia, på landsbygden, nära bäcken. I de olika byarna Badiavecchia, San Basilio och Vallancazza spreds ryktet om att han i alla fall var tillgänglig och folk kallade honom för arbetet. På den tiden var det en sed, även om det idag kan tyckas konstigt, att när de behövde ett bord, ett fönster, en dörr eller en garderob, ringde de snickaren och tog emot honom i sitt hem: de improviserade en arbetsbänk och försåg nödvändigt virke. Farbror Michele tog med sig verktygen och stannade på plats tills arbetet var klart.

De kallade honom att hugga ner ett träd och lät det torka i ett par år. Trädets stam monterades sedan på en vägg. Snickaren höll sågen uppifrån och en assistent nedan: "Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascìa" (Såg såg o store mästare att imorgon ska vi göra kistan).

Trädstammen var monterad på en vägg. Med en enorm såg fick man tag i borden och med dessa byggde man fönster, sängar, garderober. För att göra det här jobbet gick han upp vid 4 och gav sig iväg med sin säck och järn. När han kom till sitt hem erbjöd kunderna honom nymjölkad mjölk med lök och en limpa

bröd. Vid middagstid en tallrik pasta och en bit ost. I skymningen slutade han arbeta och de gav honom hembakat bröd som första handpenning innan han betalade räkningen på söndagen i Novara.

Några år gick och hans son Turillu hade vuxit upp och förstod på egen hand att han inte hade för avsikt att för något i världen tillbringa resten av sitt liv isolerad på landsbygden. Han hade lärt sig sin fars yrke men ville specialisera sig och bli möbelsnickare. Han lyckades övertyga sin far att skicka honom till en stad där det fanns möjlighet att lära sig den konsten. Han flyttade till Catania och efter två års lärling blev han väldigt duktig, han kände sig redo att göra det jobbet, och eftersom han nu var nitton trodde han att det var dags för honom att bilda egen familj. Han hade känt en herdedotter i flera år och bestämde sig för att gifta sig men det gick emot Zi Micheris vilja som skulle ha velat att hans son skulle gifta sig med en kvinna i hans kast. På den tiden, otroligt, men det var så här: för en hantverkare att gifta sig med en herdedotter var en stor orsak till vanära. En stor konflikt uppstod plötsligt mellan far och son som fick Turillu att definitivt frigöra sig från sin far och styvmor. Med sin nya familj lämnade han landet och flyttade till Como där han gjorde stora förmögenheter med sitt arbete.

Farbröderna hade inga barn, så i och med Turillus avgång blev de ensamma för alltid. Den som led mest av denna isolering var moster Antonia som ägnade hela dagen åt att prata med fåglarna, flugorna och myggorna som surrade runt henne. I den där grottan på landet hade han inte möjlighet att prata med någon. Först i samband med viktiga högtider som jul, påsk eller högtiden för Madonna Assunta i mitten av augusti fick han möjlighet att åka till byn för att hälsa på min mamma. Under ett av dessa besök, efter att ha klagat länge över sitt tillstånd, friade

hon till sin syster: - Kära Teresa, jag märkte att du har för mycket besvär med två små flickor, anförtro Concetta åt mig så att du blir friare att ägna dig åt den lilla. Jag tar med henne till landsbygden där luften är trevligare och kommer att göra henne gott - Min mamma var från början osäker men sedan, som alltid, med tanke på hennes lättbetingade natur, gick hon med bakom hennes systems pressande envishet.

Prövningen började för mig. Det var nog en varm dag, sommaren 1938 började, jag var två år och min moster kom och hämtade mig. I en tygpåse lade hon en blus, två par trosor och ovetande om allt jag lämnade mitt hus. Jag var så liten att jag inte kunde inse att min Via Crucis skulle börja den dagen. Vi gick längs mulebanan tills vi efter en halvtimme eller kanske mer kom fram till denna ensamma plats med det inte särskilt betryggande namnet Castrangia (Cassandra!) som för att förebygga olycka, kort sagt, namnet var redan ett helt program, till och med om jag inte kunde inse det då. Maken välkomnade mig till en början, tanten köpte mig lite godis då och då för att vinna min sympati och när hon följde med mig till Novara för att hälsa på min mamma insisterade hon alltid på att jag inte behövde gå hem men det var bättre att växa upp med henne som var ensam och att hon skulle vara min mamma. Jag kunde inte göra annat än att lyda.

Under tiden kom min far tillbaka från Sardinien, stannade bara en vecka, tillräckligt för att göra min mamma gravid, och gick igen. Vi var 1939 och året därpå föddes Antonietta. Jag minns fortfarande vagt att min moster Antonia tog mig till Novara för att träffa min mamma och jag såg min syster för första gången. Jag ville stanna hemma för att gosa lilla Antonietta men min moster, som mer och mer kontrollerade mitt liv, stel som en soldat, sa till mig: - Turnemmu a casa, ti fazzu eu 'na bella causitta - (Låt oss

gå hem, Jag ska ta hand om dig en vacker docka).

När vi kom fram till stugan lade han i min famn en trasa "causitta" med målade röda, skrämmande ögon. Jag blev rädd. Det var en period som jag alltid grät för att jag ville åka tillbaka till Novara till min farfar och mamma men det fanns inget sätt att övertyga Zi Antonia: hennes hjärta var förstenat och dövt för alla mina klagomål. Under de första tre åren tillbringade vi mycket tid i lanthuset i Castrangia, där det inte fanns en levande själ, bara sällan såg vi semesterfirare i husen utspridda.

På söndagarna åkte vi till byn och jag åkte och hälsade på min mamma, mina småsyster och min morfar. Morfar var en trevlig man med mustasch. Han bar med sig en snusdosa som han nosade då och då. På vintern tog han mig under sin kappa och tog mig till torget för att köpa lite godis och smaka på vinet på krogen "Sciancaditta" ovanför sjukhuset. På kvällen återvände vi till Castrangia.

Vissa kvällar gick min farbror för att repetera med bandet, där han spelade trombon, sedan stannade han för att dricka på värdshuset och återvände pigg till bygden. 500 meter från Castrangia började han kalla "Concettina, 'ntoia...". Hemma hade tanten under tiden förberett lergrytan för att värma vattnet på stativet. Halvvägs genom tillagningen fick han en slev kokande vatten hälld i sig, kanske för att göra sig av med vinet. I en järnpanna förberedde min moster löken med tomaterna för att krydda pastan. Löken var underkokt och fick mig att kräkas. "Ät, annars tar jag bältet och ger dig kropparna...".

På den tiden var en kvinna av venetianskt ursprung barnmorska i San Basilio. När floden var full på vintern bar farbror Michele den på sin axel (en ciancalea) för inköp på apoteket i Novara. Han skulle stanna hemma och säga "Antonina, ge henne en själ

för det är kallt". Stackars moster, jag vet inte om hon förstod att hon var Micheles älskare.

Jag var nu fem år gammal, isolerad på landsbygden, utan att prata med någon hade jag blivit som ett vilt djur. Jag skämdes över alla. När vi åkte till Novara gömde jag mig för att jag var rädd för människor. Grannarna insåg denna förvandling och så rådde de mina farbröder att skicka mig till dagis. Lyckligtvis var farbröderna övertygade. Så en morgon skickade min moster min farbror Michele för att köpa mig ett kex och lägga det i den vita halmkorg som min farmor hade gett mig. Tillsammans med kexet lade han ett nytt ägg. Han följde med mig till dagis som ligger nära byns klostre. När nunnan öppnade dörren för att välkomna mig började jag skrika. Fångad av rädsla kastade jag korgen på golvet, ägget krossades och smutsade ner golvet överallt. Min moster straffade mig genom att slå mig hårt och tog mig hem. Så min första dag på dagis blev också min sista.

Det hände, från att jag var fyra, att min farbror sa: "Concettina, åk till Novara och skaffa mig lite carmieri (lugnande medel) mot min huvudvärk." Jag sprang längs mulebanan som en iller, jag passerade genom distriktet Greco, ibland stannade jag vid fontänen för att släcka min törst, och jag kom fram till apoteket "du Surcittu". Han, apotekaren, förvånad, berättade för sina vänner att jag inom kort skulle åka till och återvända från Novara som en blix. Vid fem års ålder tog de mig till Barcelona till avlägsna släktingar. Där såg och lyssnade jag på min förvåning för första gången... radion! Vi gick också till en butik för att köpa en bit ärtfärgad tygbit. Försäljningsassistenten föreslog: - Köp också mössan och den vita halsduken -. Till slut blev de övertygade och säljaren gav oss två gratisrester av glänsande blå och ljusblå satin. Dagen efter tog vi tygerna till mamma som gjorde kläderna på några dagar. På söndagen kände jag mig

som döttrar till markiserna och baronerna av Novara.

Vintern 1941, mitt i kriget, beslutade min far, efter att ha avslutat sitt arbete på Sardinien, tillsammans med en vän till honom att söka lyckan i en nordlig stad och leva genom att ta sitt gamla jobb som skomakare. Det fanns en känsla i luften att min mamma ville följa med min pappa och jag stördes av detta, så mycket att jag en dag gled under hans säng, klädde av mig och observerade de två riskornen från framtida bröstvårtor med sårskorpor eftersom min moster tvättade mig aldrig. Jag tog våldsamt bort dem. Jag minns att jag såg blod för att jag hade skadat mig. Jag tog på mig canvasskjortan som behövdes dag och natt, sedan klänningen, och ingen märkte det.

Innan hon gick försökte mamman lämna farfars hus i ordning, och den stackars mannen blev ensam. Han tänkte sätta in elektriskt ljus, på den tiden herrarnas privilegium. Tidigare användes "u lusu" för petroleum. Farbror Michele var upprörd: några dagar senare ringde han i tur och ordning elektrikern och lät även honom installera lampan i sitt hus, så när jag gick till byn njöt jag också av lite ljus i den branta trätrappan. När jag var tvungen att gå på toaletten (en latrea), i princip ett enkelt hål som fanns på bottenvåningen bakom hans laboratorium, stod alltid kistor staplade bredvid, som min farbror byggde för att vara redo vid förfrågan.

På morgonen den 1 mars 1942, klädd i blå satin med ljusblå ärmar, följde jag tillsammans med min farbror och farfar Tore med min mor och småsyster till Piazza di San Sebastiano med post, det vill säga ja, med buss, vilket skulle ta dem till vid Vigliatores järnvägsstation. Hennes 4-åriga syster Rosa ville inte gå upp och för att övertyga sin farbror sa: - om du inte går upp så ger jag dig två fisar.

Jag, den äldste, påverkad av min moster, lämnade inte utan

stannade i Novara. Jag kunde inte sluta gråta. Jag sökte tröst i min farfars famn. Även han lämnades ensam och den dagen stannade jag hos honom för att hålla honom sällskap. Efter ett tjugotal dagar kom det första brevet från modern, som berättade om resans framgång. Pappa hade låtit henne hitta en mysig lägenhet med vatten i huset och gasspis, en nyhet för henne. För att fortsätta berättelsen hade hon dagen efter ankomsten kallat in en frisör i huset för att ge henne en moderiktig frisyr. I byn bar nästan alla kvinnor sitt hår långt med en tupe. Kort sagt, min mamma var glad och nöjd för första gången i sitt liv. I slutet av berättelsen rekommenderade han mig till min moster. Han föreställde sig verkligen inte mitt lidande i Castrangia.

Dagen efter att vi åkte tog moster Antonia mig tillbaka till bygden och sa till sin man att köpa första klassboken till mig för att lära mig att skriva och kunna gå i andra klass istället för första i oktober. Stackars jag: Jag kunde inte spela längre, men jag fick lägga min tid på att skriva spön och siffror. Från Castrangia då och då gick läraren förbi på väg tillbaka från San Basilio där hon undervisade. Hon hette Maria, hon var dotter till en kapten som hennes moster kände. Han erbjöd henne ett glas vatten. Under tiden visade jag henne anteckningsboken och hon gav mig en smekning. Han tog upp en röd penna ur väskan och skrev "brava". Vilken glädje, vilken lycka att se mig berömd, något extraordinärt för mig. Jag blev mer melankolisk för varje dag, jag bad dem ta mig till mina farbröder och farföräldrar, men min moster sa att det inte var nödvändigt.

Hon var rädd att jag skulle berätta för dem hur jag blev behandlad och matad. Maten räckte faktiskt inte till för en liten flicka som var tvungen att växa och utvecklas: på morgonen gav de mig en bit hårt bröd med lite ost, vid middagstid en sallad med tomater och två oliver. På kvällen, när hennes man var där,

lagade moster Antonia lite pasta med en improviserad sås gjord på rå lök. Och om jag inte åt det riskerade jag att få stryk. För att variera vissa kvällar kokade han pasta och bönor eller en sorts mjuk polenta. Först vid jul, nyår, karneval och påsk dödade de en höna eller en kanin. I januari dödade de en gris som de gjorde kryddig salami och ister av, men man var tvungen att konsumera dem med en droppare annars skulle de inte räcka till hela året. Då och då på söndagar köpte min farbror smutsig mage som bara jag tänker på det, även nu, gör mig äcklad, eller tarmar rullade upp på en gren av persilja, stigliolen, som sedan stektes. De var alla billiga livsmedel eftersom man enligt dem inte borde vara slösaktig som sina morföräldrar och de upprepade hela tiden för mig: - Du förstår, de har alltid kastruller fulla med korv och lagerfisk, de äter och dricker. Du måste hålla dig borta från de människorna - sa de -. Mina farbröder fruktade att andra släktingar skulle övertyga mig om att insistera på att gå med min mamma och pappa på kontinenten. De arbetade så hårt för att få mig att hata dem att jag ibland, när jag träffade dem, lade händerna över ögonen för att inte se dem.

September hade kommit och jag var tvungen att göra antagningsprovet till andra klassen. Mina farbröder tog mig till byn, de rådgjorde med vaktmästaren för att hålla ett öga på mig, med läraren jag skulle ha i andra klass och med läraren i examensnämnden. De hade alla med sig gåvor av ägg för att säkra min marknadsföring. Jag hade aldrig haft kontakt med de människorna, klassrummet hade flera tvåsitsiga träskrivbord med bläckhus. Det var andra tjejer med mig som gjorde sina korrigerande prov. De fick mig att lösa addition och subtraktion på tavlan. Både bläckhusen och tavlan var helt nya för mig. Jag skakade som ett löv av rädsla och förlägenhet, jag visste inte hur jag skulle lösa operationerna, för moster Antonia hade bara lärt

mig att skriva siffrorna från ett till tio. De bad mig sedan skriva en mening, en liten tanke i anteckningsboken, men jag visste inte var jag skulle börja. När de här problemen var över tog vaktmästaren mig hem. Hennes moster frågade henne hur provet hade gått och vaktmästaren svarade att det inte hade gått särskilt bra, men att den slutliga bedömningen vilade på lärarna.

Överraskande nog var resultatet positivt och jag antogs till andra klass: jag var redo att gå till skolan, men problemet med förkläde uppstod. Farbror Michele hade gått till butiken dagen innan och köpt en rest av svart tyg. Moster Antonia gjorde mig en uniform inom en dag. Det behövdes mer pengar för att köpa portföljen. Mina farbröder hade pengar men de hade en besatthet av att spara så han, den snåle mannen, fick kläm på det och gjorde mig en plywoodportfölj med en fönsterklämma. De köpte inte ens en penna till mig. Hans farbror gjorde en av en tunn träbit med en spets fäst i änden. De två anteckningsböckerna och pennan kunde inte ersätta dem och var tvungna att köpa dem med våld. Den 1 oktober 1942 följde min moster med mig till skolan. Först hade hon gått till podestà för att be om ett födelsebevis som skolan krävde eftersom jag var utanför klass. Läraren var full av vänlighet och tog emot mig med sympati, men jag var rädd för henne kanske för att hon istället för högerarmen hade en gummiprotos på grund av en olycka som inträffade som barn i hennes pappas pastafabrik. Jag blev tilldelad en plats på de första bänkarna. Mina nya följeslagare, som inte hade sett mig året innan, blev fascinerade av min närvaro och muttrade till varandra: - Ma cù ievi är detta orsaken sicca-sicca? - (Vem är den här smala smala lilla flickan?). Jag var väldigt skrämmd och skämdes, jag kunde inte öppna munnen och jag svarade inte ens på frågorna som läraren kärleksfullt ställde till mig.

Jag var ett vilt barn och hade inte modet att be om att få gå ut

och kissa, och en gång kissade jag på mig. Så när jag kom hem slog min faster mig för hon var tvungen att tvätta min klänning som i alla fall inte skulle torka i tid till nästa dag. Dagarna gick och samma sak hände varje gång. När läraren fick reda på det mitt på dagen skickade hon mig på toaletten, men ibland glömde hon det och jag gjorde det igen. Följeslagarna ignorerade och undvek mig som om jag var plågad och försökte inte ens bli vän med mig.

De kände varandra eftersom de träffades i byn, medan jag fick gå nästan en timme för att komma till huset på landet och därför hade jag inget tillfälle att bli vän med dem. Farbröderna kom till byn bara på söndagar för att träffa vänner och tillbringa några lyckliga timmar med dem framför en flaska vin. Men mestadels stannade tanten hemma för att ta emot arbetsorder åt sin man. När jag var sex år brukade jag gå den långa mulebanan i uppforsbacke. Halvvägs där stannade jag för att plocka upp en bukett violer omgiven av löv att erbjuda läraren.

Jag kom till skolan utmattad. Efter middagstid skulle jag återvända till landsbygden ackompanjerad av det öronbedövande kvittrandet av cikador och en stekande sol, utan att någonsin träffa en levande själ.

Jag stängde in mig i det där hålet och lämnades ensam att fantisera om mig själv i den inte särskilt lugna atmosfären med min moster som var allt strängare mot mig. Farbrorn gick efter jobbet nästan alltid till krogen och kom hem sent på kvällen, alltid full. Ibland, mer berusad än vanligt, gick han vilse och kom inte hem. Hans faster och några grannar letade efter honom mitt i natten längs bäcken i ljuset av lyktor. När de hittade honom hopsjunken på marken övertalade de honom att gå hem.

Under tiden kunde jag inte göra något bra i skolan. I slutet av första kvartalet delade läraren ut rapportkorten, då med fasces

insignier och tyvärr med alla ämnen otillräckliga: mitt rapportkort var det fattigaste i klassen. För att uppmuntra min moster sa jag till henne att de andra rapportkorten också var som mina och tanten tog nästan betet. Så, dag efter dag, uppmuntrade jag mig själv och i klassen försökte jag bli vän med några klasskamrater. Jag ville närma mig dem, men de uteslöt mig från deras samtal, kanske för att jag i deras ögon var en fattig lanttjej.

Tredje kapitlet - Spel på sanden

Under de år som tillbringades i ensamhet i Castrangia gick tiden aldrig för det enda man kunde göra var att lyssna på fågelkvitter hela dagen och på sommaren det öronbedövande kvittret från cikador, när siroccon smög sig in från havet längs den sicksackande banan. av bäcken och satte eld på dalen. Husdjuren var mina vänner. Så jag spenderade min tid med att dagdrömma. Jag skapade en egen värld med utgångspunkt från figurerna som visade sig för mig mot himlens bakgrund eller bland trädgrenarna: vilda djur som talade, riddare som jag radade upp på kanten av Rocca Salvatesta och sedan med min magiska krafter Jag fick dem att falla, jag såg dem förintas av rädsla. Sedan förvandlade jag Klippan till en drake som plötsligt lossnade från berget och flygande högt sådde skräck i hela bygden. Jag förvandlade molnen, som blev flygbåtar och jag reste i himlen och tänkte gå bortom det avlägsna havet, där min mamma och systrar väntade på mig. Krabbor som kom ur bäckvattnet och svälde upp för att förvandla sig till gigantiska djur som, på frammarsch i bäcken, också drog upp växterna.

Ibland mindes jag min moster Antonias obehagliga ansikte. Hon älskade mig inte, hon älskade mig inte och jag hatade henne: min mamma hade anförtrott mig åt sin syster men hon hade också lovat mig att hon en dag skulle komma och hämta mig: det var därför jag ofta klättrade i träd, scannade horisonten i hopp om att få se henne anlända på ryggen av en vit häst med min far. I de närliggande byarna San Basilio och Vallancazza hade alla män gått bort. Bara kvinnor, barn och några gamla blev kvar. De var tysta byar som livet knappt berörde. Tiden hade stannat och folk trodde att allt skulle förändras, att en dag, när kriget var över, skulle civilisationen göra sitt triumferande intåg i den svärmen av utspridda, döda, rangliga hus. Jag skulle ha velat ha vänner, veta att jag inte var ensam och övergiven, kunna skyddas, veta att jag kunde ta min tillflykt till det eller det andra huset. Jag hade inte ens rätt att säga att jag var utan familj, att mina föräldrar var långt borta på andra sidan havet, bortom det där oändliga blåa, att det mellan mig och dem fanns som ett högt och oframkomligt berg. Istället tvingades jag bo hos min moster som misshandlade mig. När jag tänkte på det och såg henne dyka upp irriterade hon mig med den där hårda, brutala rösten. En röst som görs för att skrika, skrika, förolämpa och förolämpa.

Även djur var rädda för hans röst. Först med sin man sänkte hon krönet och röstvolymen förändrades helt och förvandlades till bråkandet av ett får. Min moster trodde att en liten flicka inte kunde förstå vad som hände runt henne. Jag förstod inte bara allt, utan dessutom förblev jag inte tyst eller passiv. Det var en konstant kamp. En oändlig och utmattande kamp. Då och då tänkte jag på framtiden: hon var gammal och hjälplös, jag var ung och stark, men trots allt skulle jag inte ha behandlat henne illa, det var inte en del av min natur.

Ibland närmade jag mig floden där jag hittade folk som gick för

att tvätta kläder, för att göra liscia, det vill säga de tvättade lakan och filter, först blötlade allt i aska. Eller när de efter klippperioden kom för att tvätta fårens ull och torkade den i solen för att bleka den och sedan använde den för att stoppa bäddmadrasserna. Jag gick för att samla flingorna som låg kvar mellan strandens stenar och med dem klädde jag min trasdocka. När jag inte visste vad jag skulle göra, började jag lyfta stenarna på stranden av bäcken på jakt efter räkorna, med mästerskap hakade jag fast dem med fingrarna ovanför huvudet, för att förhindra att de klämde mina fingrar med klorna. Jag tog med dem hem och på kvällen när min moster tände elden grillade jag dem och åt dem: för mig var det en speciell middag. Ibland i stället för krabbor, så fort stenen lyfts, hoppade små skräckslagna grodor uppåt, med ett vertikalt hopp, vilket fick mig att hoppa av rädsla. Jag trodde att de var mina lekkamrater och ibland tyckte jag till och med synd om att jag fick lämna dem ensamma i mörkret hela natten. När jag skulle gå hem på kvällen ropade jag högt på farbror Michele och utnyttjade ekot som skapades i dalen. Ibland på sommaren när det var familjen Scardino som bodde i ett hus längre upp i dalen besökte jag dem. Jag lekte med Mimma som var den yngsta av bröderna.

Pippo brukade bygga stolar och bord till dockorna. Vad trevligt det var att tillbringa några timmar tillsammans. På morgonen ringde de mig när de gick till andra sidan floden för att hämta mjölk. De hade hinken att fylla, "Concettina" nöjde sig med att se honom mjölkas. Kornas älskarinna Micca a Cappellea förbarmade sig och bjöd mig på ett halvt glas. I min mosters hus såg vi mjölken två gånger om året: när hon gjorde kexen och vid påsk när hon förberedde duvorna med det färgade ringägget. När mjölken kokade skummade jag den till det sista. I lanthusets rum fanns farbrödernas säng, om det kunde kallas en säng, med

brädorna placerade på två järnbockar med en halmmadrass, sedan den tagel som de hade kvar i Novara. Jag fick sova på en lastpall med bara en gammal militärfilt, fet och sliten. Jag gick och la mig i en canvasskjorta som jag bar även under dagen utan trosor. Det går inte att beskriva kylan jag kände varje natt. När det regnade var det nödvändigt att ordna behållare som tjänade till att samla upp vattnet som trängde in från taket. Om jag behövde kissa på natten var jag tvungen att lämna huset och göra det nära trappsteget. Om jag inte insåg det, för att jag drömde, och jag gjorde det i en halmmadrass, skulle jag på morgonen också ta en hög med tunnor. Faster Antonia somnade också i samma skjorta som hon bar under dagen, medan farbror Michele hukade ner som hans mamma hade gjort.

Sovceremonin ägde rum enligt den vanliga ritualen: först gick jag och la mig, sedan var det tantens tur, sedan tog farbrorn av sig byxorna och de randiga canvasbyxorna. Med den ganska säckiga skjortan han bar under dagen gick han mot sängen, släckte fotogenlampan som ställdes på ett bord mot väggen. Jag, som var busig, låtsades att jag inte tittade och kikade i alla fall: när hon böjde sig för att släcka lågan såg jag projiceras på väggen, som en kinesisk skugga, hennes siluett med den dinglande din-don. - Åh vad coolt! sa han, för allt vin han hade druckit gjorde honom så varm. Bredvid deras säng fanns två headset, det vill säga två stora sockerrörskorgar där de förvarade de torkade fikonen. De täckte dem med smutsiga, oljiga trasor, och över dessa låg farbrors rena trosor. I en kista nära min säng hade de bröd och en halsduk som de lindade runt mitt huvud när jag gick i skolan på vintern, mina underkläder och min mosters. Jag använde dem bara på söndagar när vi gick på mäsas i Novara. Farbröderna sa att vi inte skulle sätta dem på landet för vi skulle ha förbrukat dem förgäves.

I januari dödade de grisen. De gjorde några korvar och saltade ister. Kokta fötter förvarades i en lerkruka nedsänkt i ister. De äts vanligtvis i maj med färska bondböner eftersom de traditionellt sett inte kunde ätas tidigare. En gång, det var april, bad jag min moster om några eftersom jag var väldigt hungrig och inte visste vad jag skulle äta med bröd. Min moster började skrika att jag var galen. En dag när jag kom tillbaka från skolan träffade jag Ofelia med hennes syster längs mulebanan. De hade förlorat sin mamma och hade återvänt med sin pappa från Frankrike.

De var mycket blekare än jag, jag förbarmade mig över dem och sa till dem: kom in där jag bor, vid den här tiden är min moster ute och hämtar vatten, i ugnen finns en kastrull med mat, ta den, mata dig men sen Säg inget till någon.- De tackade mig och följde, drivna av hunger, mitt råd utan att tveka. I maj, när mina farbröder hade kokat bondbönorna, gick de för att hämta grisfötterna och hittade istället bara grytan med isterna: de trodde naturligtvis att det var jag och rasade mot mig i många dagar för att få mig att betala. Den gången kände jag mig väldigt stolt eftersom jag för första gången hade den behagliga känslan av att ha vunnit en stor kamp mot deras girighet. På grund av bristen på hygien regerade loppor ostört i hela huset. På natten stack de mig i nacken och min moster smorde mig med olivolja varje kväll för att hindra lopporna från att suga mitt blod. På morgonen såg min hals målad ut. Liksom min moster hade jag också löss, eftersom jag inte vant mig vid att tvätta huvudet. Å andra sidan gjorde min moster lockar i mitt hår och för att hålla det på plats smorde hon det med vatten och socker.

Mina klasskamrater, å andra sidan, var alltid rena. Inte ens de fattigaste av dem var så smutsiga som jag. Läraren bidrog också till arbetet med marginalisering, genom att kasta bort mig från alla på bakre raden. Min kropp var obeskrivligt smutsig. De tvättade

mig i floden en gång om året, med anledning av Ferragosto-festivalen, den viktigaste i staden. En gång när jag tänkte på min mamma, jag var ungefär sju år gammal, föll jag ner i den heta askan på braciern. Jag brände min högra hand och min moster tog mig inte till doktorn utan hon behandlade mig med örter varje dag. Jag hade två bubblor som liknade två duveägg, jag grät av smärta men hon rörde sig aldrig. Jag såg ut som att den äts upp av möss.

Jag läkte genom ett mirakel efter ett par månader och jag behåller fortfarande tecknet. Under skoltiden, när jag var på balkongen en söndag, frågade en liten flicka som kom ner mig om jag ville följa med henne på en katekeslektion med Signorina Vincenzina. Jag visste inte vad det var eftersom min moster bara tog med mig till mässan i samband med de viktigaste högtiderna, jag förstod inte vad det innebar att gå i kyrkan. Mitt emot vårt hus bodde en präst, fader Buemi, men jag träffade honom väldigt få gånger och såg motvilligt på honom. Min moster upprepade illa för mig: "Om du pratar med honom kommer den prästen att skära ut din tunga." Men jag frågade och fick oväntat tillstånd att ta katekeslektioner. Jag fann mig direkt tillfreds i den miljön. Den unga damen gav mig ett häfte och en tidning. Jag kände en enorm glädje när jag hörde om Jesus. En dag sa han till mig att han skulle förbereda mig för första nattvarden. Jag pratade om det hemma och de sa att jag fortfarande var för ung. Jag svarade och ljög att alla tjejer i gruppen skulle göra det. I verkligheten var de redan konfirmerade, men den unga damen och jag kom överens och bestämde datumet med prästen i San Nicola: dagen för Corpus Christi.

Problemet med den vita klänningen uppstod, men någon meddelade tanten att nunnorna hyrde den. Den efterlängttade dagen kom: på morgonen följde han med mig till kyrkans fasta.

Hon antog att det fanns de andra tjejerna eftersom hon aldrig hade tagit initiativ till att komma i kontakt med katekesdamen. När hon insåg att jag var ensam, förolämpade hon mig: - Lögnare, oförskämd -. Min lärare var också på mässan den morgonen med andra människor. Några närvarande kvinnor lugnade henne. Prästen kom och tog mig i handen tog han mig till sakristian för bekännelse. Han sa vackra ord till mig som jag aldrig hade hört förut. Jag kände att jag flög till himlen och jag sa till mig själv: - Det är inte sant att präster skär ut sina tungor, tvärtom vet de hur man förstår lidandet hos en liten flicka -. Hade jag kunnat skulle jag ha kramat och kysst honom av glädje.

Han fick mig att recitera fem Hail Marys i bot och jag återvände till min plats. Genast frågade min moster mig vad jag hade sagt till prästen för att han stannade där så länge, och jag: - Den unga damen lärde mig att bekännelse är hemlig -. - Ja, men du måste berätta för mig första gången - insisterade harpyn. Aldrig. Det var mässa, nattvard, och när jag gick därifrån tvingade de mig att kyssa min farbrors hand och säga: - Snälla välsigna mig -. Jag började med min farfar, alltid samma mening, sedan gick jag runt alla släktingar. Moster Gaetana gav mig ett häfte. Jag var hungrig, men ingen erbjöd mig mat. Vanligtvis, efter ceremonin, var det brukligt att gå till baren för att hämta granitan med kex, men de togs av manin för att spara: vid middagstid åt vi en tallrik pasta och på eftermiddagen gick vi till fotografen eftersom anhöriga föreslog att man skulle skicka ett foto på mamma.

Jag hade gått ut andra klassen och klarat med väldigt låga betyg. Det året fick man stanna på landet hela sommaren. Jag invände: - Åtminstone på söndagar måste jag gå till mässan och träffa min farfar som är ensam -. Han var en mycket god man som led av astma. Hans dotter försummade honom, dels av oaktsamhet, dels för att hon var betingad av sin man, som alltid var arg på sina grannar, släktingar och svärfar.

Jag tog tvätten för att tvättas och förde den i smyg till tanten från Micherillo annars skulle det bli bråk. Han kände inte ens kärlek till sin far: en dag kom en halvsyster till honom till Castrangia för att rapportera att han var död. "Om du inte går, tar jag dig en cauci to curo (spark din rumpa)" sa han till henne.

När det var fest i byn erbjöds musikbandets medlemmar "pezzo duro", en glass så kallad på grund av dess speciella konsistens. Farbror Michele, det förstod man aldrig om det berodde på att han inte gillade det eller för att han drevs till en ovanlig gest av generositet. När han såg mig passera ringde han mig: "Concettina, kom och hämta glass". Och så passade jag på att

njuta av något gott vid de sällsynta tillfällena.

För en tid sedan påminde Dr Cosentino di Baceno mig om en detalj som hade gått förlorad i mitt minne. Medan bandet spelade genom stadens gator försökte barnen gå med i paraden. Men för att motivera deras närvaro var det nödvändigt att "känna" en komponent. För att bevisa det höll han en hand i jackfickan. På så sätt följde jag efter min farbror Michele, medan Gianni Cosentino, son till en folkskollärare och faderlös, höll sin hand i huvudmannens ficka.

Mitt under kriget började några bomber falla i Novara. Alla sprang iväg och några bekanta tog sin tillflykt till Castrangia hos oss. För mig var det en fest eftersom jag kunde vara i sällskap. Då och då kunde man höra en vissling av splitter. Den tragiska nyheten kom också om sonen till ägaren av konditoriet Orlando som slits isär av en bomb. Mamman i Domodossola, gravid för fjärde gången, lämnades ensam med Rosa och Antonietta. Min pappa hade blivit kallad tillbaka till Sicilien för att vara bersagliere. Några månader efter sin avresa fick han veta att hans mamma hade fött en flicka som heter Emma och att han hade möjlighet att återvända hem eftersom han förväntades bli befriad med fyra barn.

Tyvärr, när han kom till Domodossola fann han en bitter överraskning: Emma hade upphört att leva efter 12 dagar. Två dagar senare fick han återvända till fronten. Några månader senare - det var perioden av osäkerhet och instabilitet efter den 8 september - lyckades han fly från militärtjänsten och återvände till Novara i väntan på att kriget skulle ta slut för att ansluta sig till sin mor. Han öppnade en liten skomakaraffär. Varje dag gick jag för att träffa honom. Jag var blyg men klurig för min ålder och hade intuitionen att pappa skulle ligga med en gift kvinna men med en

militär man. En dag gick jag in i biljettkassan på sluttningen av Piazza Bertolami. Personen bredvid chattade med pappa. Jag kastade till med pek- och långfingret pekade för att sticka ut ögonen på min far som var otrogen mot min mamma. Grannen lyckades hålla tillbaka mig, medan min pappa med ett leende sa till mig "Mind your business". 1944 föddes ett brunt barn, lockigt som han...

I Badiavecchia insjuknade farfars farfar i magcancer. Jag fick tillstånd av tanten att gå och träffa honom. Jag kom ofta ner från Castrangia och gick längs sträckan längs floden. Jag minns honom i sängen, lugn. Mormor var fortfarande upptagen med butiken och kunde lägga lite tid på det. Hon lade en olivkvist i handen för att jaga bort flugorna, men han blev sämre och orkade inte längre och jag jagade bort dem. Den 2 november 1944 vid 66 års ålder flög han till himlen. Pappa var fortfarande på Sicilien. Farbröderna deltog också i begravningen.

Då och då fick jag ett brev från min mamma. 1945 återvände min far till Domodossola och 1946 föddes min bror Giuseppe.

Fjärde kapitlet - Olja, spindelväv och det onda ögat

Krig rasade över hela världen, kommunikationen var svår och vi hörde aldrig mer från mamma. Som tur var hade min far blivit återkallad till Sicilien för att gå med i Bersaglieri-kåren och när han hade några dagars frihet kom han för att träffa mig. På grund av kriget fanns det många människor på landsbygden. De fördrivna stannade vanligtvis i fjorton dagar, men då riskerade staden att bombarderas och de föredrog att vistas på landsbygden året runt.

Då och då tog jag min tillflykt till de människorna. Det fanns en familj med fyra barn som alltid var på gott humör trots brist på mat. Jag såg girigheten hos mina farbröder som ägde så många torkade fikon och gav inga till någon: jag tog en god handfull och förde dem i hemlighet till honom. Några av bönorna de gav mig till frukost sparade jag åt dem. Även hårt bröd: en skiva som min moster stoppade i min ficka innan jag gick till skolan. Jag delade den med de barnen och i gengäld gav de mig några ark att skriva på, de fick mig att leka i gungan och en av dem byggde leksakerna, stolar och sängar till dockor som hon ämnade till mig och sin lillasyster, medan hennes storsyster gjorde trasdockor åt

oss.

Det hände ibland att jag gick ner till floden, dit traktens kvinnor gick för att tvätta sina kläder med aska, och jag stod och förundrade mig över elden som tändes för att värma vattnet i en behållare som hölls upp med två stora stenar. Jag såg aldrig min moster göra de här operationerna. Han tvättade sig nästan aldrig eller gick till floden när ingen var i närheten för att inte visa upp sina feta och mycket smutsiga kläder.

Andra gånger observerade jag kvinnorna som i två eller tre dagar spred det hemmavävda linnetyget på stenarna. De blöter den och lät den torka under den gassande solen tills den blev vit. Min moster ringde alltid hem till mig men jag låtsades inte höra. Under krigstid hade svärdottern också återvänt från Turin med en flicka. Av respekt för Salvatore, hennes styvson, behandlades hon som en drottning. Under den tiden stannade de i byn och för tillfället tog tanten fram den parfymerade tvålen, linnehanddukarna, disktrucken, duken och servetterna för att göra ett gott intryck. Istället blev jag behandlad som en tjänarinna, som skickades för att göra ärenden och hämta vatten från fontänen, för att skicka en gäst var en skam.

Julen kom och enligt nordlig sed hittade bruden på morgonen en vacker gåva från Jesusbarnet till sin dotter: en vacker uppsättning krukor och fat till en docka. Jag glädde mig för hennes skull, men samtidigt sprudlade jag av ilska efter att aldrig ha hänt de sakerna med mig. Jag blev svagare och svagare. Det fanns druvor men ve att äta dem: man var tvungen att pressa dem för vinet. Man kunde bara äta den som stulits från grannarna. Hasselnötterna samlades in men för att sälja dem. Jag åt några i smyg som ekorrarna i skogen. Mina farbröder köpte mjölk bara vid jul och påsk för att göra kex och jag skummade den med en sked medan den kokade. Det var sällan

min moster förberedde stekt ägg åt mig. Jag hoppades ofta att hon skulle steka den åt mig: "Låt oss lägga undan den så här när vi har några och hönan passerar (han var en ung man från Messina som gick runt på landsbygden och samlade ägg och utgav dem som färska) vi" ska sälja dem och få pengarna.' Han samlade ihop äggen i två månader och sålde dem sedan.

De från Messina som köpte äggen fann sig förmodligen hålla i en fågelunge. Fikonen fick smuttas, bara ett fåtal kunde ätas, de andra fick torka i solen för att sälja eller förvara till vintern. I oktober månad hölls vackra kastanjer på kvällen. Om det blev några skalade över så lämnade min farbror dem på bordet i det lilla rummet (inte på tallriken utan på mattan som var fet av oljan som droppade från lampan) och på morgonen när han gick upp klockan fyra för att gå till jobbet, han väckte mig och gav mig kastanjerna han sa: "Du äter frukost". Jag lydde och åt dem av hunger, men de smakade olja och gav mig oundvikligen ont i magen. Farbrorn skröt runt: - Jag älskar min systerdotter, jag förbereder till och med hennes kastanjer när det fortfarande är sent på natten -. Min farbror hade faktiskt hat i ögonen. Ibland var de gula, eldröda när han var arg: även om de var små, invaderade de ögonen hans ansikte. De var små och djupa som smala hål från vilka hat flyr. Under tiden triumferade dysenteri och maskar. Min moster gav mig en tesked petroleum då och då. Detta håller maskarna borta, mumlade hon för att övertyga sig själv... sedan började hon med "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu à pagana, à u mazzu chi sugnu alla kristna. O luridì sentu, o tisdag sentu, o mercuridì sentu, o giuvidì sentu, o vinardì sentu, o sabutu sentu, matteia du jurnu di Pasqua u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Jag dödade en fet mask när jag var en hedning och nu dödar jag den som kristen. På Stilla Måndagen, på Stilla tisdagen, på den heliga

onsdagen, på den heliga torsdagen, på långfredagen, på den heliga lördagen, på påskdagens morgon den bedövade masken faller till marken). Jag vet inte hur jag kunde överleva.

Här öppnar vi en parentes.

Efter många år grep magsmärtan mig. Jag brukade gå på röntgen med maskiner lika stora som ett rum. De gav mig lite vit pap för att se om det fanns något sår. Tyvärr kunde du inte se något. Radiologen sa att det var gastrit och gav mig några palliativ för att lindra smärtan. Jag har kommit till en punkt där jag inte kan få i mig en sked vatten. Jag var runt femtio. Paolo, en vän till Armando di Piacenza, föreslog att jag skulle ta mig till en specialist. Han kom också till Dr Mazzeo. Gastroskopiinstrumentet kunde inte ta sig förbi halsen. "Jag vet inte hur jag ska rädda den här kvinnan," sa doktorn, "pylorus är stängd." Alla som gjorde gastroskopin gick ut ur rummet på sina egna ben. Jag på en bår med en IV. Läkaren skrev ut ett starkt botemedel till mig i två månader. När jag kom tillbaka gick instrumentet fortfarande inte igenom. En annan kur ännu starkare i tre månader.

Fem månader efter det första besöket började instrumentet bryta igenom pylorus. "Mirakel!" sa doktor Mazzeo. När röret togs bort ställde han många frågor till mig för att förstå om det var något medfött eller orsakat. Jag började gråta: "Kanske är det petroleumet som Zizi brukade ge mig då och då för maskarna." Doktorn stoppade händerna i håret: "Olja? Och du lever fortfarande!". Fortsatt behandlingarna, då och då upprepade jag gastroskopin.

Tack vare Dr. Mazzeo som räddade mitt liv, nu efter många år kan jag njuta av mat med bara någon inneslutningsmedicin.

När någon ringde henne från balkongen höll hennes moster huvudet snurrande. De rådde henne då att ta ett litet glas ferrokina på fastande mage. Hon övertygade sin man att köpa den och på morgonen gav han mig ett glas också.

I det huset rådde dessutom vidskepelse. Farbrorn hade alltid huvudvärk av vinet han svalde, men enligt honom var orsaken någons onda öga. Hans fru var tvungen att tigga honom: hon tog en tallrik vatten, hällde i lite salt och en droppe olja och började sedan med *prichentu* för huvudvärken: - *Ogliu biridittu, ogliu santissimu, trasi ta sta casa e scaccia stu marocchiu, ogliu biriditto* gå ut och kör bort denna *mammucca*... (Välsignad olja, helig olja, gå in i det här huset och kör bort detta onda öga, välsignade olja, gör dig stark och driv bort den här djävulen...).

Denna fläck av välsignad olja när den expanderade bort, enligt deras tro, det onda ögat. Lite senare stänktes vattnet på rummets fyra hörn och hans huvudvärk försvann.

För att läka sår förknippades spindelväv med olja och en köttbit för att göra buljong. Det där fruktansvärda hopkoket var, sa de, ofelbart! På morgonen gav de mig ett glas vatten med magnesia. Efter en stund, helt huttrande, var jag tvungen att gå ut i kylan för att frigöra mig. När jag återhämtade mig skickade de mig till en kvinna som gjorde magiska trick: med en tråd mätte hon mig från topp till fot och med samma mått mina horisontella armar. Om en bit saknades avvärjdes döden för det året.

Även om farbröderna på sitt sätt hade tro på Gud, på de heliga, på Madonnan. Varje år den 8 september gick de till fots till Tindari, till helgedomen tillägnad den svarta Madonnan cirka fyrtio kilometer bort från staden. Från fem års ålder var jag tvungen att göra den boten.

Med anledning av pilgrimsfärderna till helgedomen Tindari

dagen innan gjorde tanten mössor (tofflor) av trasor. Farbror gick punktligt på jakt och tog hem en vildkanin eller två för att laga mat. För att göra ett gott intryck förberedde tanten också fyllda auberginer. Hon tittade sig i spegeln och torkade av ansiktet med en trasa. På den tiden var låten "Dove sta zazà, my beauty" på modet, varav jag fick för vana att kalla den "zizi".

Vi åkte till Tindari runt elva på kvällen för att komma fram i gryningen. Trött och utmattad på grund av min svaghet bad jag många gånger om lite färskvatten, men de köpte det inte från stånden som alla andra trötta människor: de ställde sig i kö vid den enda fontän som låg nära kyrkan varifrån varmvatten forsade det hjälpte inte att dämpa värmen. Enligt traditionen köpte de kikärter, favabönor och cannellinebönor, gick sedan till mässan, bad Madinuzza och på vägen ut träffade de byborna och mina släktingar. Vid middagstid gick vi för att äta under de omgivande olivträden. Synd att jag var så trött, faktiskt den dagen fanns det alltid aptitretande rätter för att göra ett gott intryck inför vänner. Lunchen innehöll vildkanin tillagad i ugnen, som min farbror alltid gick för att jaga ett par nätter innan, fyllda auberginer och paprika, vindruvor och hembakade kex. För att komma hem tog vänner ett sätt: bilen eller hästkärror. Jag tittade på, redan resignerat för att gå igen. Bara om det fanns en farbror hade jag råd att rida, annars var det ont.

Kapitel fem - Ugglorna

Fortfarande på ämnet religion, eftersom min farbror var medlem i ett brödraskap, hade de skyldigheten att gå till bikt och kommunicera på palmsöndagen i kyrkan San Giorgio. Ceremonin ägde rum klockan fem på morgonen, prästen bekände först alla män i ett kapell och gick sedan mot biktstolen för kvinnorna.

När det var tantens tur, som bar en tjock svart sjal, bar hon plagget nära gallret för att täcka sig så mycket som möjligt: det verkade som om hon var tvungen att andas in kamomillte. Han erkände och sedan: - Nu är det din tur - sa han till mig. Även om jag ville göra bekännelse under året så kunde jag inte. Min moster skällde ut mig: - Du får inte göra narr av Herren, det räcker med en gång om året, annars är du inte värd att ta rånet för du kan synda även med dina ögon -.

Runt niotiden Högmässa, nattvard och genast hem. Som vanligt, av meningslösa skäl, började hennes farbror förbanna, hon fick en nervös hosta. Obeskrivliga scener hände: om man den dagen av någon anledning hade behov, kunde han inte spotta, annars skulle han kasta Herren ur hans mun. Om det av olycka hände, skulle han ta locket på kannan, spotta i den och dricka vätskan igen med vatten och socker. Under Stilla veckan stannade människor i byn även på natten för att närvara vid

munkens kvällspredikningar. På torsdagarna förbereddes duvor, en kexdeg i olika former med hårdkokta ägg kokta med vatten och ring, en giftig färgande ingrediens. På långfredagen på morgonen, fasta, besöktes alla vetegroddar prydda kyrkor, sedan svaldes tre brorsonsblad (läkeört med mycket intensiv doft) vilket garanterade välbefinnande för hela året.

Man behövde inte jobba på dagarna för att slippa göra den korsfäste Jesus illa, om man sydde skulle nålen sticka, om man såg att det fanns risk att skada kroppen osv. För den dagen, vad jag än gjorde, blev jag inte ens påkörd, annars skulle Jesus gråta. Klockan elva på lördagen var det mässa för fred och uppståndelse. Alla barn tog med sig duvorna för att ta emot prästens välsignelse och sedan äta upp den. Jag har aldrig kunnat ta bort den tillfredsställelsen eftersom jag fick behålla min duva med två ägg till skolresan som anordnades tisdagen efter påsk. Jag var tvungen att erbjuda ett ägg till läraren. På påskdagen köpte de ett marsipanlamm till mig, det minsta för att inte spendera för mycket. Farbror var snål nog att skina på sina skor med sotet från pannan som bildades på elden. Om tanten visste att ett jobb var klart och de betalade för det, skulle hon rekommendera mig: - Fråga din farbror om han kom med pengarna -.

Hon och jag var nästan tvungna att avguda honom som två slavar tills han blev rörd och gav henne tio lire och mig fem. Jag kunde inte spendera mina pengar eftersom de var avsedda för spargrisen. En gång sa jag till min moster att jag ville spela på lotto. Hon tackade ja för att hon hoppades på att vinna. Min var en lögn. I verkligheten kände jag mig också försämrad i att klä mig jämfört med mina kamrater: de hade kjolar, men min moster gillade dem inte och jag var tvungen att bära hela klänningar. Alla bar vita, bruna eller blåa knähöga strumpor i bomull, jag fick nöja

mig med hennes orangea strumpor, som kostade mindre än de andra. Jag bar dem ovanför knäet stödda av ett elastiskt band, men det största problemet är att de utan fot nådde upp till fotleden. Över den bar jag ett par korta strumpor. Jag var redan tillräckligt marginaliserad och jag var tvungen att utmärka mig även för kläder. Med fem lire tänkte jag köpa mig ett par mer anständiga strumpor som jag skulle ha på mig på morgonen innan jag gick till lektionen. Butiken var stängd den dagen. Jag kunde inte gå hem med pengarna eftersom min moster skulle ha sparat upp dem. Jag tänkte gömma dem under en sten längs mulebanan. Det regnade på natten och eftersom de var papper sönderdelade de helt, vilket jag insåg nästa morgon när jag gick för att hämta dem.

Femton dagar gick och min moster frågade mig om jag hade vunnit på lotto. Inte ens då var jag uppriktig och sa ja. De pengarna kom aldrig. På långfredagen, under processionen för att hedra Vår Fru av sorger, när han träffade läraren, bad han om förklaringar. Jag höll på att dö av skam. Hon var förstås omedveten om allt, så jag tog två smällar från min moster under hennes stränga blick. Jag gick alltid villigt i skolan, men med dåliga resultat. Ingen förstod mig och jag blev alltid befordrad tack vare rekommendationer, så min mamma var lugn att de alltid fick mig att studera. Jag mådde bra med bara katten, tills den berusade farbrorn en dag kom tillbaka från byn med lite mager och djuret tog en bit för att mata sig själv. Han tog en musköt som soldaterna lämnat och dödade honom på den öppna landsbygden. För mig var det en stor besvikelse.

Vid tröskningen gick jag och plockade vete- och kornkornen som fanns kvar på grannarnas gårdsplan, lade dem i en påse och tog med dem till Signora Tindaras kvarn vid ån. Jag kom sedan med mjölet till Novara till min mors kusin som, som yrke,

som änka med två små barn, på morgonen gick för att samla ved i skogen och tände ugnen för att laga bröd åt den som kom med mjölet till henne, lite pengar och lite bröd till barnen.

I september, när fikonen var mogna, klättrade jag i träden och samlade de välsmakande frukterna och lade dem i vasskorgar som hängde från grenarna med en krok. Fikonen skars och lämnades att torka i solen på en käpp. Efter några dagar blev de torra. Planterade i stora korgar åt de på vintern. I de goda tiderna brukade Signora Maria, en granne på landet, komma för att tillaga torkade fikon. Jag gick ofta för att träffa henne. Hon var mor till många barn. En av dem, Carmelo, var epileptisk. Ibland fanns den inte längre att hitta. Den oroliga mamman gick för att leta efter honom och jag roade mig nästan med henne.

När jag gick i femte klass hade läraren bett att få meddela föräldrarna att hon skulle ta oss på bio för att se filmen "Den lille alpojken". Farbröderna: "Du går inte för att se den där smutsen". Brorsonen till prästen mittemot hade hört: "Du måste skicka henne, jag har inte sett den heller." Sedan flyttades de och jag kunde gå.

Det hade kommit ett paket från mamma med godis. Jag hade tagit med mig några till skolan. Det var en tid av svält och godis var också en bristvara. Min lärares syster undervisade i fjärde klass medan jag gick i femte klass. Hon bad om godis till en fattigare tjej än mig som var sjuk och jag lämnade dem alla åt henne.

1945 återvände min far till Domodossola. Jag såg honom igen i april 1946 och med honom var min mamma som väntade barn.

Jag tillbringade tio lyckliga dagar med mina föräldrar. Jag gick ofta och hälsade på mina morföräldrar och farbröder, så jag åt så mycket jag ville och drack många läsk från min mormor som sålde dem. Till slut ville min mamma ta mig med sig till övre

Italien, men min faster, alltid falsk och självisk, övertygade henne att lämna mig hos henne. Jag gick i femte klass, alltid med svårighet med tanke på min bräcklighet. På provdagarna kom beskedet om födelsen av hans lillebror. Alla glada, men ledsen samtidigt som jag grät av glädje och smärta. Kanske av den här anledningen befordrade läraren mig trots att hon inte öppnade munnen om proven. Det året satte de upp en gymnastiksektion i byn och nästan alla mina följeslagare hade förberett sig på inträdesproven för att komma åt den. För mig fanns det inga möjligheter: mina farbröder var övertygade om att bara ugglor gick i den sortens skola. Faktum är att efter att ha avslutat gymnasiet var man tvungen att åka till Messina för mästarna. Mina föräldrar fick ta hand om att skicka pengarna till böckerna, de skulle inte ha handlat. Jag fortsatte att gråta för att jag ville fortsätta mina studier. De erbjöd mig då möjligheten att skriva in mig på den professionella biennium, en sorts mycket dålig mellanstadieskola på två år. De fattigaste gick dit, jag tackade i alla fall ja. Promenerade fram och tillbaka, morgon och eftermiddag gick jag kursen. Skolan var blandad: de mest bråkiga pojkarna räckte upp handen mot regissören som undervisade i matematik, de slog också italienska och franska lärarna i sönder. Hushållsarbete lärdes till flickorna och jordbruksbegrepp till männen. I verkligheten lärde man sig ingenting alls. Min vinst var bra att vara blyg och med en stor törst efter att lära.

Innan läsåret var slut hade lärarna förberett oss för en välgörenhetsteater. Jag var tvungen att göra ett framträdande klädd som en gatuborre. Farbrors platta keps var där, shortsens saknades. När jag berättade det för min moster utbrast hon: "Du är snäll att sätta upp borgen." Jag tappade inte modet: jag gick till frisörens fru Liezza för att be om att få låna hennes sons byxor. Så på kvällen för föreställningen klädde jag mig till en gatuborre,

under många applåder och desperation från mina farbröder, som var närvarande i publiken för tillfället.

Tyvärr gick de två åren också och jag slutade skolan för alltid och trodde att jag hade förblivit lika okunnig som och mer än tidigare.

Sjätte kapitel - Snälla förlåt mig (Stjärnljus)

Jag var tolv när min mamma i augusti kom och hälsade på mig med min pappa och lillebror som jag såg för första gången. Att se hennes lilla ansikte gjorde mig glad och jag minns den dagen som en av de bästa dagarna i mitt liv. Mina föräldrar var fast beslutna att ta mig med dem för att få mig tillbaka till skolan, men min moster distraherade för femtiote gången dem från tanken: hon skulle ha skickat mig till sömmerska med utsikten att lära sig yrket bra. Och så blev det, mot min vilja. Mina föräldrar lämnade och jag stannade på Sicilien som en idiot. Sedan dess hade jag ingen fred längre och jag grät alltid i hemlighet. Mina farbröder sa att mina föräldrar verkligen inte skulle ha älskat mig som de gjorde, att de hade uppfostrat mig som en dotter (en dotter skulle säkert ha gått igenom samma smärtor som jag). En dag gick min moster till den bästa sömmerskan i stan, där mamma också hade lärt sig yrket, för att fråga henne om hon ville anställa mig. Sömmerskan svarade att hon redan hade åtta flickor och kunde inte öka antalet. Nästa dag kom hennes moster med några ägg för att övertyga henne och hon sa: - Kom tillbaka om en månad, kanske en av lärlingarna åker till Turin och det finns fortfarande

en ledig plats för din systerdotter -. Punktligt, efter en månad skickade min moster mig till laboratoriet. Den unga damen, som inte var mer än en och en halv meter lång, välkomnade mig: - Okej, jag tar dig för att jag tycker synd om dig, jag antar att du hellre kommer till mig än att stanna på landet hos din moster -. Han hade inte helt fel att tro så. Nästa dag vid åtta presenterade jag mig. - Börja sopa laboratoriet - sa han till mig - då ska du tvätta golvet -. Historien började göra mig förbannad. Jag började städa så gott jag kunde. Jag var liten till växten, jag var tolv, men jag såg åtta ut.

Jag visste inte hur jag skulle tvätta golvet: på landet var det av sten och i byn, där det fanns kakel, tvättade min moster dem aldrig för att inte slita ut dem. Jag försökte göra mitt bästa, men sömmerskan kallade mig en åsna för att jag inte hade tvättat mig ordentligt. Vid niotiden anlände arbetarna och började intressera sig för den nya causitan (lilla flickan). De tittade alla medlidande på mig. Jag hörde deras tal och föll från molnen utan att veta det väsentliga i livet. Då och då gav de mig lite jobb som sömmerska, saker som jag inte gjorde gärna, alltid förbittrad över att inte ha kunnat studera. Det fanns en positiv sida med dagen: vid middagstid, utan att behöva gå tillbaka till bygden, åt jag lugnt hemma, bred en servett på bordet, ordnade glaset, flaskan med vatten och en tallrik. Kort sagt, för att äta en bit hårt bröd och ost njöt jag av att duka som alla vanliga människor. Efter lunch gick jag till en granne som var nio år äldre än mig och var sömmerska. Hon hjälpte till att öppna mina ögon för min naivitet. Med henne bodde hennes mamma, en syster med elefantben och en annan invalid.

Ibland bjöd de in mig på en skål med soppa. Sömmerskan bad mig hjälpa henne med korsstygn babykläder. En gång fick jag ett anfall av sorg och slutade jobba halvvägs. En annan gång tog jag

i otrygg askan från brasfacket och strödde ut den längs med trappan. De sa: "Vem eve paccia? Fick jag en sjukdom?". Till slut förstod de mig och förlät mig.

Ibland gick jag upp till nunnorna på Antonianos barnhem för att leka med de föräldralösa flickorna. Jag avundade dem lite eftersom de levde sina dagar i ordning. De åt med alltid väl dukat bord, sedan spelade de och till sist vid bestämda tider ägnade de sig åt Guds hängivenhet genom att be. Jag tänkte: - De har tur, de har inga föräldrar längre och ändå lever de bra med nunnorna, medan jag har föräldrar men jag är tvungen att leva med dessa baisseartade farbröder -. Utan att de visste det, för att undvika ett efterföljande tråkigt förhör, besökte jag då och då en faster som bodde i byn. Jag bad henne om pengar för att skicka ett brev till hennes föräldrar och bad dem att ta mig med dem.

I november varje år tog de mig till Sant'Ugo-mässan som ägde rum i Piano Vigna. På denna ort satte farföräldrarna upp ett skjul där de lagade grillat kött och korv som de sålde tillsammans med ett gott glas vin. För mig var det ett tillfälle att vara tillsammans med mina släktingar, njuta av gott kött och dricka en färgad läsk, titta på stånden som säljer brassar, lyktor, lerkrukor, kvarts och bumbaelli.

Dagen efter åkte vi igen till Badia Vecchia för högtiden Sant'Ugo, en mässa, en liten procession och efter det i morföräldrarnas butik som bjöd mig på korv, bröd och läsk, knackade denna från en stängd flaska med en boll inomhus.

En gång före jul åkte vi till Messina i 3 dagar. Vi låg hos en släkting. Jag gillade henne inte ett dugg: hon brukade berätta för sina farbröder att hon stal ägg från en bondkvinna på marknaden och distraherade henne. Jag hade lärt mig i katekesen att man inte skulle stjäla. Med dottern på kvällen gick vi till en herre som byggde figurer. För att vara generös gav mina farbröder mig

pengar för att köpa dem. På det smorda bordet i Castrangia kunde jag bygga en spjålsäng. Med sparrisgrenar och några bomullsflingor bildade jag en koja. På kvällen njöt jag av atmosfären av två ljus skapade med valnötsskal indränkta i olja och en bit snöre bredvid Jesusbarnet. Farbror Michele uppskattade också idén och ville belöna mig: "Ntoia, skala två kiks", och min moster gick för att hämta dem under sin säng där de förvarades.

När jag stannade för att sova ensam i Novara gick jag under julnovenan med min granne Antonietta till tillställningen som hölls klockan 5 på morgonen i Annunziata-kyrkan. Längst bak i kyrkan tillhandahöll sakristanen stolarna mot betalning. Vi tog med dem hemifrån. På vägen tillbaka besökte vi Carolina, ingenjörens tvätterska, redan på jobbet tidigt på morgonen under trappan. Vid den tiden hade hon redan gått för att hämta vatten från San Francescos fontän med stora liter, för att fylla träbaljan. Han sa: "Caùsi, vänta här, jag ska se om herrarna hade några kex över igår kväll, så att du kan äta frukost". Han återvände nästan aldrig tomhänt. Jag bjöd in Antonietta att komma upp och vi tände brasen. När Carolina inte hittade något annat att äta gick jag till köket för att hämta en bit hårt bröd och ett glas vatten från "bumbaello". Fram till 8 stannade vi för att göra doilies, sedan sa vi hejdå: Jag gick till verkstaden, Antonietta gick hem till henne för att hjälpa sin mamma som enda dotter med 8 syskon.

Bara i Novara kände jag mig som en medborgare. När jag gick och hälsade på farfar Turi putsade jag fönstren åt honom och han gav mig "en srea" (ett tips). Jag gick för att köpa nagellack. Jag köpte också lösningsmedlet för att ta bort det när jag kände att jag skulle träffa mina farbröder. Jag använde talk som ansiktspuder. Ack: en dag lämnade jag det på mitt ansikte och gick igenom mina problem, smällar och förolämpningar. "Var fick

du pengarna för den skiten?" Och jag: "Ser du inte att det är mjöl?". Under tiden hade grannarna flyttat till en annan stadsdel. En dag bjöd de in mig att gå på cirkus. "Jag har inga pengar...", sa jag. De lånade ut dem till mig. På eftermiddagen gick jag till laboratoriet för att njuta av showen: apor på trapetsen, barn på hästar, elefanter, clowner, saker som aldrig tidigare setts. Tyvärr var jag tvungen att skaffa 8 lire.

Några dagar senare, på väg till Castrangia, i San Salvatore träffade jag mamma till en skolkamrat med en påse full med grönsaker köpta från bönderna. Han frågade mig om jag kunde åka tillbaka till byn (för dåtidens mentalitet skämdes han över att gå till torget med väskan!). Jag tackade ja, tänkte att jag skulle skrapa ihop lite pengar med tipset. Tyvärr, efter att ha nått hennes hus med svårighet, belönade hon mig med fyra jordnötter. Jag tappade inte modet. Jag fick en lira genom att sälja en servettduk till en dam från Fantina. Jag byggde pinocchio i kartong med ben och armar rörda av ett snöre. Några barn köpte dem för slantar. En annan idé: solglasögon för fattiga barn. Jag letade efter transparenta färgade godisförpackningar framför barerna. Med sockerpapper skar jag ut ramen och jag kunde få tillbaka andra ören. Efter två månader lyckades jag lämna tillbaka 8 lire.

Trots sin höga ålder hade farfadern astma och ett bråck som han burit på sedan femårsåldern, han försökte distrahera sig på landsbygden, eftersom hans dotter nästan aldrig åkte för att hälsa på honom. Han mådde bra under de två sommarmånaderna när hans svärdotter kom från Messina: hon tvättade hans linne och genomsökte huset för att städa det från allt som hade samlats under året.

När vi träffades sa hon till mig: 'Din moster är skamlig, du kan inte få en stackars gubbe att lida så här i smuts.' På kvällen gick

jag för att anmäla, men tanten kritiserade sin svägerska: - Hon är medborgare, hon får tycka själv vad hon vill -. Och jag svarade: "Du har rätt, jag har sett städningen du gör: du har till och med tvättat urinalen med syra och den är blank igen". Vid det här laget slog han mig för att vi inte borde prata om de här sakerna och jag var äcklig.

En dag gav min farfar mig lite pengar och jag köpte en sångbok som tjejerna i verkstaden pratade om. Ett tag lyckades jag dölja det, men en kväll hade jag inte tid och min farbror, som insåg det, började förbanna: "Även detta otäcka skräp, nu blir du en mobbare." Vid de orden slet jag det i hans ansikte innan han gjorde det. Inför mitt uppror såg han inte mer, han drog ner linningen på sina byxor och började slå mig våldsamt. Jag var omkring tretton och det var enda gången han sa till sin fru: 'Jag hörde att en dam åker till övre Italien för att följa med din systerdotter till byn och skicka henne med henne till sina föräldrar'. I det ögonblicket kände jag mig glad, jag glömde också smärtorna av misshandeln jag tagit, sedan gick jag och satte mig eftertänksamt på gräset. Mörkret började falla, tänkte jag, när nattens skuggor infiltrerade trädens grenar och en lätt kall vind kom upp från floden.

Jag lutade mig mot ett valnötsträd och somnade och tittade på molnen. Jag drömde mycket, en svärm av färgglada drömmar. En lätt bris smekte mitt ansikte. Jag öppnade ögonen och älskade konstigt nog den där platsen som jag alltid hatat och jag insåg för första gången med förvåning att den bara var upplyst av stjärnornas ljus. Jag släppte mig själv i detta tillstånd av övergivenhet, jag drömde igen. Lycka som en mystisk vätska trängde in i min lilla varelse droppe för droppe. Jag var ingen söt liten flicka. Mina fötter var skrynkliga av att ha gått på bäckens vassa småstenar, men hela min kropp, och till och med min själ,

var vid det här laget vana vid att avsky allt som kunde verka sött och ömt. Men jag erkänner att den korta sömnen den kvällen var underbar och jag har aldrig hittat den igen. Kanske är det därför jag fortfarande minns det. Plötsligt vilade en hand på min axel, faster Antonia kom och på sitt sätt väckte mig abrupt: "Låt oss gå hem. När vi kommer fram ska du kyssa din farbrors hand och säga till honom - Snälla förlåt mig -". Och så var det.

Den kvällen låg jag darrande, kunde inte sova på natten och tillbringade timmarna i krampaktig förväntan på dagen. Om jag halkade in i sömnen utan att inse det, skulle jag plötsligt börja som av ett rop eller ett samvetsstöt, som krävde mig vaken och i smärta och inte gav mig något andrum. Jag tillbringade resten av tiden med öppna ögon och granskade monster som nattens mörker drog på väggarna och utan att orka göra något grät jag och grät. Men det var inget sorgset rop, det var något annat jag inte kunde höra. Dagen efter gick jag inte till labbet för min kropp såg ut som en karta, den var så blåslagen. Jag gick tillbaka först efter en vecka när märkena började blekna.

Kapitel sju - Emilia

På söndagseftermiddagen gick jag till barnhemmet med några vänner: en nunna förklarade evangeliet för oss på ett trevligt sätt med några relevanta skämt. Vilken fröjd att tillbringa den där timmen i glädje. En dag berättade han för oss att i oktober skulle biskopen av Messina anlända för konfirmation.

- Räck upp handen om du vill ha det här sakramentet så att jag kan kommunicera det till ärkeprästen Monsignor Salvatore Abbadessa - Jag visste inte vad jag skulle göra och räckte försiktigt upp handen. Några dagar senare sa jag till zizi. Hon var generad: hon var tvungen att leta efter en gudmor. Jag föreslog brevbärarens dotter, fröken Rina, en ung lärare. Hur kan vi fråga honom? Dagen efter gick vi hem till henne och hon tackade ja. Den 9 oktober 1948 på eftermiddagen gick jag med mina vänner till moderkyrkan för att bekänna. Följande dag gick jag till gudmoderns hus på morgonen och hon gav mig ett filigranarmband sammanflätat med små hjärtan. Jag började jubla. Vid 11 gick vi till kyrkan. Biskopen kom och började fira den heliga mässan. I pausen ställde vi upp i mittskeppet och en efter en bekräftade han oss. Efter mässan bjöd farbröderna inte ens gudmodern på kaffe. De hälsade henne bara genom att helt enkelt kalla henne "commare".

Jag minns att det som barn när jag kom tillbaka från Castrangia innan jag kom till byn fanns ett kapell tillägnat Frälsaren. Zizi stannade ett ögonblick och sa högt "åh mammor, åh mammor...". Jag trodde att det var en bön. När jag blev äldre insåg jag att hon istället ringde till sin avlidna mamma, eftersom kyrkogården ligger precis ovanför kapellet. Jag hade aldrig besökt kyrkogården eftersom zizi inte ens gick på helgonfesten. Jag visste att man vid det tillfället köpte blommor av Signorina Signorino på ett ställe som heter "Fussadello" och nästan i procession gick de för att dekorera sina nära och käras gravar. En gång friade jag till zizi: "Varför går vi inte och besöker din mammas grav också?"

Hon svarade att hon skulle bli ledsen. - Det är värdelöst att åberopa "mödrar - mammor" om man inte vill ge henne ens en blomma. - Vid de här orden blev han nästan rörd. Vi åkte till Fussadello för att köpa lite krysanter. På alla helgons dag åkte jag för att ringa farfar Turi för att ta oss till "mödrar", för mig farmor Rosas grav. Morfar hade nyligen låtit bygga om den där graven eftersom den enda bomben som släpptes på kyrkogården under krigstid hade förstört den.

Även om jag var stolt över att ha vunnit ännu en strid, gick mina tankar dag och natt till mina föräldrar. Jag försökte distrahera mig själv när jag var i labbet. Jag började tycka om att sy: jag förberedde vadden för axelvaddarna, jag blåste på koljärnet. När järnet var varmt strök de stora tjejerna bitarna för att göra kläder. För att hålla den spänd var det brukligt att sätta blytyngder fastsydda mellan två tejper på kanten. Jag brukade köpa dem av min gudfar som sålde material till gevär. Det var pellets som jag fick platta till med en hammare. Ibland plattar jag till och med fingrarna... Under tiden höll fru Orlando betalda skärningskurser för äldre flickor. Jag satt långt borta men ansträngde öronen för att förstå något av lektionerna. En gång sa farbröderna att vi

skulle åka till Fantina för att hitta "commare" och "compare", de som, när de kom till Novara för viktiga ärenden, låg hos oss. En gång frågade gudmodern zizi "Hur gammal är du?" Och zizi: - Mi orbu da vista i l'occhi, nun mi riguordo - (om jag saknade synen kommer jag inte ihåg).

Med farfar Turis tips hade jag gått och köpt en bit grönt tyg, för att testa min förmåga gjorde jag en kjol. Avresedagen för Fantina anlände (två timmars promenad). Vi gick upp vid 4. Jag ville överraska Zizi genom att ta på mig kjolen. Det var så smalt att jag knappt kunde gå. När de såg min skapelse började de säga: - Vi har uppfostrat den och nu när den börjar växa upp är den en kokett. Det får oss att skämmas. Och jag påpekade: "Jag tar inte bort den här, om du vill är den så här, annars går du!" Men i mitt hjärta tänkte jag "hur kan jag gå i en så tight kjol...". Vi kom fram till vårt mål i alla fall. Kommaren frågade var jag hade låtit göra en så vacker kjol. - Sa figi illa - (hon gjorde det) sa zizi. - Så när vi ska sy något kommer vi till henne -. Ugglans stolthet...

Ibland i byn såg jag saker som gjorde mig ledsen. Emilia var dövstum, kanske hemlös. De flesta dagar gick han förbi gatan där jag bodde. Om han träffade någon lade han handen mot munnen. Ibland erbjöd folk henne en bit bröd, men det fanns de som skrupellöst gav henne ostskorpor och sedan gömde sig för att se reaktionen: stackaren satte sig på trappan till en dörr och slog huvudet mot väggen. En dag när jag gick till butiken för att hämta tråd hörde jag Antonio, den blinde mannens höga röst. Från klostret, som ligger högst upp i staden, meddelade han att sardinerna hade anlänt. Med några lire från min farfars tips som jag hade över gick jag till fiskhandlaren för att köpa ett par uns. Vid middagstid tände jag spisen med kol, kokade sardinerna och la dem i en bit sockerpapper. När jag såg Emilia gå förbi gav jag dem till henne. Hon tittade förundrat på dem och log lite för att

tacka mig. Jag såg henne sitta i den vanliga dörröppningen, inte dunka huvudet mot väggen, utan sätta sina tunna fingrar mot munnen. Jag åt inte den dagen: jag var tvungen att rensa de återstående glöden från spisen för att inte låta mina farbröder förstå mina initiativ.

Angela passerade den vägen vid middagstid med sin son Nino, en handikappad person som gick men talade med gester. De gick med en hink för att hämta soppa på barnhemmet. En dag var Nino ensam med sin hink, nära mitt hus klädde två pojkar av honom och sprang iväg. Han kunde inte dra upp byxorna. Han var utan underkläder. Jag gick försiktigt ner för att klä på honom. Det var första gången jag såg en naken man. Ve om farbröderna hade vetat, det hade varit en skandal.

I ett av de många brev som jag skickade till mina föräldrar hade jag uttryckt önskan om ett armbandsur. Eftersom jag visste att Signora Agostina hade kommit från Domodossola, gick jag för att träffa henne. Så fort han såg mig kramade han mig och gav mig ett paket skickat av mina föräldrar. Jag öppnade den och till min förvåning hittade jag en brun lammpäls med fingerstora lockar, en filthatt och en låda med en klocka. Jag skakade av glädje när damen justerade den på min handled. Han gav mig ett glas vatten för att återhämta mig och sprang hem. Nästa dag, när mina farbröder kom till Novara, sa de att om jag bar den där pälsen skulle de tro att jag var galen: ingen i stan ägde något sådant. Men jag bar den med stolthet. Jag drog tillbaka ärmen för att låta alla lägga märke till klockan. Jag gav den ofta rep, så på kort tid gick den sönder. På väg till Castrangia träffade jag några äldre människor som frågade mig om tiden. För att inte göra ett dåligt intryck tittade jag på den nu irreparabelt trasiga klockan och sa att jag hade glömt att spola den. - Tack själv -. De hälsade på mig och fortsatte sin väg.

Jämfört med mina vänner var jag liten och smal, de var alla "utvecklade". I ett brev frågade min mamma zizi om jag var "utvecklad" som min syster Rosa. Men för Zizi att prata om dessa saker var tabu. Han visste inte att jag visste allt om livet. Upprorisk som alltid sa jag till henne "Jag är inte 'fröken' eftersom jag är undernärd". Och hon: - Vad säger du? Vi har alltid stöttat dig. En kväll låg jag och sov i Castrangia och jag mådde dåligt. Jag var kallsvettig. Jag trodde att det var slutet, jag bad, grät och gick ut i mörkret för att kissa några droppar. Och de: "Om du reser dig igen så slår jag dig!". Kanske Madonna del Tindari skyddade mig. Jag gick tillbaka till halmbädden och somnade. Dagen efter på laboratoriet i Novara såg Signorina Assunta mig blekare än vanligt. När servitrisen förde henne kaffe och mjölk med rostade skivor som hon gör varje morgon, bjöd hon mig också på.

Kapitel åtta - Svalornas flykt

När jag tillbringade mycket tid i Novara tyckte jag att livet hade förändrats: kanske för att jag besökte farfar Turi och jag pratade med honom kontinuerligt hela eftermiddagar. Han berättade många historier om sitt liv och hur svår hans existens en gång hade varit. När jag bodde i Novara hade jag dessutom möjlighet att bevittna de viktiga händelserna som äger rum i staden. Framför allt de stora religiösa funktionerna, processionerna, dopen, konfirmationerna, men mer än något annat bröllopsceremonierna, rörde mig. På den tiden firades bröllop på kvällen, jag gick nästan alltid för att surfa med mina vänner i kyrkan San Nicola.

En kväll såg jag en brud i vit klänning gå ut tillsammans med sin far. Vit som snö, hon såg ut som en docka, hon var så vacker! Det var Carmelina som gifte sig med Filippo. Jag identifierade mig helt och hållet och dagdrömde: "vem vet, en dag kan det bli min tur också...".

På den tiden hade jag konstiga förnimmelser, det var något nytt och konstigt i luften, jag hade förningar. Jag var rastlös och väntade på att en extraordinär händelse skulle hända. Och händelsen lät faktiskt inte vänta på sig. Runt middagstid brukar brevbäraren komma förbi. En dag i juni månad hör jag hans gnällande röst: "Campo, det är post". Jag tog brevet, det kom från ... Domodossola! Mamma skrev till sin syster.

Jag öppnade den plötsligt tills jag nästan slet av den och läste den, där var nyheten jag hade väntat på ett helt liv: runt den 12 september skulle min mamma komma till Sicilien för att hämta mig och ta mig norrut! Vid det här laget var jag en ung dam, framtiden väntade mig och jag var tvungen att hitta ett jobb. Eftersom jag visste vilken reaktion min moster skulle ha fått, gömde jag av försiktighet brevet i botten av en burk som innehöll ett hav av skräp: om zizi hade läst det stackars mig... Ibland kom farbror Micherillo till butiken när han arbetade inte i byarna i Novara. Ibland kom han tillsammans med zizi och skrämde sa han: "Det var ett tag sedan din mamma skrev, något måste ha hänt henne...". Jag var däremot rädd att det skulle komma ett till brev med några antydningar. En dag kom faktiskt en, men lyckligtvis utan någon anspelning på resan till Sicilien. Sommaren gled långsamt iväg för mig, jag kunde inte vänta på att den där spastiska väntan skulle ta slut. Arbetet hjälpte mig att sluta tänka och fördriva tiden som skilde mig från min mammas ankomst. Till Himmelfärdsfesten den 15 augusti ville alla visa upp sin elegans och i laboratoriet fanns det alltid mycket att göra, mer än vanligt: många damer ville visa upp sin nya klänning. Den 13 augusti ägnades åt kvinnliga arbetare som kunde sy sina egna kläder.

Jag hade bett zizi att köpa grejerna för att vara i nivå med vänner. Hon höll med och jag valde ett billigt beige tyg med blå knutdesign. Den unga damen i verkstaden klippte den åt mig och

gav en äldre arbetare i uppdrag att hjälpa mig att sy den. På festdagen hade jag en ny klänning som alla andra.

Det var också några bekanta som hade kommit från Fantina. En av dem hade sett min berömda tajta kjol. Han tog med en bit tyg och frågade zizì: "Din systerdotter måste göra mig en klänning, hon är så bra!". Jag tog hennes mått. Jag tänkte på en modell som Signorina Assunta hade gjort åt en kund. Jag bad om en tid att klippa den och prova den. "Okej, tyget är lite tungt, passar till hösten. Jag kommer runt den 20 september."

Samtidigt bjöd Carmelina, en tjej från verkstaden in alla sina vänner till sitt bröllop, firade en septemberkväll i Matricekyrkan. Med zizìs tillåtelse gick jag till ceremonin. Bland gästerna fanns också en dam från Domodossola som meddelade sin förestående avgång: "Concettina, dina dagar är räknade i Novara. Din mamma kommer snart och hämtar dig".

Efter den rika förfriskningen återvände jag glad hem. Dagarna gick och festen Tindari den 8 september anlände, det året verkade den mycket långa rutten som slingrade sig längs fiumara inte alls lika hård och oändlig som första gången, jag kände att jag flög. Tillbaka i Castrangia informerade jag zizì att jag skulle stanna några dagar med den påhittade ursäkten att laboratoriet skulle förbli stängt till den 12. Den morgonen bultade mitt hjärta. Vi plockade några fikon att ta med till en granne och begav oss till Novara. Halvvägs där såg jag min mamma på avstånd gå ner längs mulebanan. Jag sprang till henne och kramade om henne med all kraft jag hade i mina små armar. Zizì började skrika, "Varför kom du plötsligt? Tror du att du kan ta med dig Concettina?" "Ja - svarade mamman - vi åker om tre dagar". "Det kan du inte, han måste förbereda en klänning till en dam från Fantina." Det var ännu en ursäkt för att hålla tillbaka mig. Han skrek hela tiden. Jag rörde oberörd vid himlen med ett finger. Det

enda jag ångrade hade varit att jag inte längre skulle kunna besöka farfar Turi.

På kvällen den 14 åt vi middag. Zizì öppnade bara munnen för att förolämpa min mamma: "Vad modig du tar henne ifrån mig, du har inget hjärta, du får mig att lida för mycket, jag betraktar dig inte längre som en syster." Jag såg Michelillo för första gången med tårar. Under dess grova och hårda skal som trä hade uppenbarligen några droppar av mänskligheten förblivit fångslade. Jag å andra sidan hade blivit kall som marmor och jag blev inte alls rörd.

Jag sov inte en blinkning på natten, tusentals tankar jagade varandra kaotiskt i mitt sinne och jag kunde inte vänta på att morgonen skulle komma för att gå. Mamma hade beställt taxin av en gentleman med smeknamnet "cauzi i wolf" (vargbyxor). I gryningen gick vi upp, en sista touch till kartongresväskan och en hälsning till farbröderna. Min faster kom vid avresan ut ur sitt rum i tårar, med håret löst, och kastade sig för min mors fötter och vädjade: "Nu tar jag livet av mig och du kommer att få döden på ditt samvete för resten av ditt liv! dig frågar jag på knä - sa hon - jag är bara en fattig kvinna, ensam och behandlad som ett odjur av en falsk make, ingen älskar mig. Min syster, jag ber dig att inte ta henne ifrån mig, förbarma dig, du har ingen rätt att lämna mig ifred, hon växte upp med oss som en blomma och nu ingen tacksamhet!"

Med håret rufsigt och ansiktet droppande av lera slog han marken och förbannade hela universum. Min mamma hade förstått att hennes syster hade blivit farlig och höll på att tappa förståndet och blev rädd. Däremot rörde hon sig inte, hon lät sig inte röras av medlidande, hon var döv för sitt raving, hon såg i fjärran och väntade på slutet av hennes drama. När min moster insåg att min mamma var bestämd rusade hon till sitt rum och

nekade oss ett sista farväl. Plötsligt gick vi, hon återvändande förbannande på gatan, när vi gick därifrån såg vi hur hon krympte tills hon blev en liten svart boll som smälte ihop med stenarna. Kanske hade jag varit grym mot henne, som bara barn vet hur man ska vara, men jag minns att när jag gick bort från hennes hus skyddad av min mammas hand, när jag såg att hon var på väg att försvinna ur min syn, plötsligt all min förbittring förvandlades till tillgivenhet och jag kände en känsla av medkänsla för henne (jag fick senare veta att Zizi sörjde mig på gatan i några månader som om jag vore död).

På Piazza Bertolami öppnades dörrarna till taxin. Från fönstret hälsade jag på alla jag såg fram till landets ände. Under resans gång observerade jag med ett kval i hjärtat landskapet och staden som sakta rörde sig bort från min blick, vi förblev tysta länge tills jag såg havet. Vid det här laget var jag långt ifrån Novara, definitivt! Motsatta tankar kämpade i mitt sinne och jag kunde inte kontrollera dem, sedan vaknade jag av att mamma strök mig och varnade mig för att vi hade kommit. Sedan älskade jag intensivt det landet som jag avskydde så länge på grund av det sorgliga livet jag levde. På Vigliatore-stationen rådde stor förvirring, många som vi åkte norrut med sina pappresväskor och andra väskor.

En tunn vind kom från havet och jag kände sältan som smakade mina läppar. En bra känsla som jag kände för första gången. Vi väntade på tåget i en halvtimme. För mig var det ny luft. Folk sjöng den populära sången "Professor, säg vad som kom först, hönan eller ägget." Alla var på väg tillbaka från semester på kontinenten. Framme i Messina såg jag med förvåning vagnarna stiga på färjan. Det var mitten av september och tusentals svalor cirkulerade på den där blå himlen ovanför sundet. Med sin flygning broderade de min dröm: att äntligen återvända för att bo

med min familj. Jag försökte se Gud i mitten av den ljusa bakgrunden och, även om jag inte såg honom, tackade jag honom från botten av min lilla själ. Efter otaliga timmar gick vi av i Rom för att ta tåget tillbaka till Milano, efter fler timmars väntan, där det blev ytterligare ett tågbyte till Domodossola. Det var en dröm. På det tåget hälsade mamma på flera personer hon kände. Alla frågade var hon kom ifrån och vem flickan var med henne. De visste inte att han hade en dotter till.

Jag observerade landskapen: jag såg i förvåning Lago Maggiore och öarna, sedan bergen. Jag frågade hur lång tid innan jag kom, eftersom jag visste att staden låg i en dal omgiven av berg. Vi anlände till Domodossola sent på morgonen. Himlen var grå, gatorna verkade också vara mörkmålade, folk gick med ett bestämt steg och tittade mot marken, till och med deras kläder var mörka. Pappa väntade på oss på stationen med min lillebror som jag hade sett på Sicilien två år tidigare. Pussar och kramar. På vägen hem försökte jag upptäcka den där platsen som snart skulle bli min stad. Jag räknade husens fönster men de var så många att jag tappade koll på mina beräkningar. Det var för många fönster och för många hus ovanpå varandra. De var så höga att mina ögon försvann från himlen.

Jag kände mig yr. Tusentals frågor vällde upp i mitt huvud som ivrigt kom och gick. Under resan kunde jag inte få fram ett enda ord. Sen hemma fick jag en annan överraskning när jag såg mina systrar, som jag bara kom ihåg från fotografier. En annan överraskning var köket med diskbänk, kran och gasolspis (i Novara fanns inget vatten i huset och matlagning skedde med ved). På kvällen kom Comare Grazia och hälsade på oss med sin dotter Caterina. Till och med grannarna ville träffa mig. Nästa kväll tog pappa med mig på bio. En av de bästa kvällarna i mitt liv som jag alltid kommer att minnas, till sista dagen. Äntligen var jag

hos min pappa, innan älskade jag honom som man älskar en frånvarande pappa, nu beundrade jag honom och äntligen för första gången kände jag mig skyddad som om jag vore hans prinsessa. Kort sagt, det verkade för mig att jag gick ovanför molnen, jag hade landat i en annan punkt i universum.

Kapitel nio - Himlens port

Innan min mamma lämnade Sicilien hade min mamma lyckats hitta mig ett jobb på buntmästaren och efter två dagar följde hon med mig till jobbet. Vi åkte hemifrån tidigt på morgonen: jag var väldigt exalterad över den här nyheten.

Vid entrén möttes jag av fröken Tilde som gav mig ett stort leende och tog mig i handen, en trevlig och trevlig kvinna. Tilde sa till mig på milanesiska "Hej bela tusa (tjej), kom, låt mig presentera dig för tjejerna som jobbar med mig: Nella och Teresina. De har mycket erfarenhet, de kommer att lära dig hur man arbetar. Om det finns problem - tillade hon - skäms inte för att fråga". Så på ett ögonblick var jag tillbaka med mitt nya jobb.

Jag kände mig redan vuxen och för att markera denna förändring i bela tusas liv för första gången kom menssen. Hon visste inte så mycket om det ämnet, men av de berättelser hon hade hört från sina äldre vänner i Novara hade hon förstått att det här var sättet att förvandlas till en ung dam. Hon förstod att hon inte behövde den signalen för att vara kvinna: hon var redan för

allt hon hade lärt sig, känt och älskat. Det var inte längre en larv och hade genomgått en metamorfos till en fjäril. Den kom långväga ifrån och på några minuter gick den från en värld till en annan. Hon befann sig ensam och var väldigt stolt över det.

Under tiden började jag vänja mig vid det nya jobbet. Då användes pälskragar för att applicera på rockar. Skinnen blöts med en svamp och spikades till sist fast på en träplanka genom att dra dem från alla håll. Det påminde mig om när jag i laboratoriet på Sicilien krossade ledningarna för att lägga längst ner på kläderna. Även här var det några hammare på fingrarna. Om det var lite sol fick de torka i trädgården på vägen, så jag var tvungen att vaka över det dyrbara persiska lamm-, räv-, mink- och råttskinn. Medan jag skötte dem gillade jag att se bilarna och folk gå förbi. Jag andades till och med in bilarnas avgaser och försökte genomsyra mig av den där doften av staden, så ny och berusande för den lilla flickan som växte upp i ren luft. Staden passerade framför min blick och jag tappade till och med tidsuppfattningen. Min far förklarade för mig att där var dagen uppdelad i timmar, medan jag när jag bodde i Castrangia bara kände till solens uppgång och nedgång. Ibland när jag skötte hudarna kom en äldre dam från övervåningen och höll mig sällskap. Han talade på strikt piemontesiska och jag förstod ingenting: "Che bela fiola, da ndua ti vegnat (var kommer du ifrån)? Cuma ti se ciamat (vad heter du)?" jag molter. "Ti mi capisat mia (förstår du inte)?" När skinnen var torra klippte Signorina Tilde formen på kragarna till sömmerskorna som beställde dem.

Så småningom lärde jag mig att lägga frisellinafyllningen, passafino runt den och sedan fodret. Tack vare mina förmågor började jag få mina veckofickor och snart var jag uppdaterad med pensionsbetyg. Jag kände mig större. Det fanns en radio i

laboratoriet: jag njöt av att lyssna på sångerna. På den tiden var kylskåp inte utbrett men den unga damen hade en islåda som hon fyllde med isblock från en herre som passerade med en vagn genom stadens gator. För mig var det en nyhet att dricka så sött vatten. En billig vedspis värmdde upp huset. Han hade ingen telefon, men när han skulle ringa kunder skickade han mig till sin moster, som ägde ett byggföretag med flera arbetare. Bland dessa, av en slump, såg jag för första gången ... Men det här är en annan historia som jag, om jag har tid och lust, kommer att berätta för dig senare.

Hemma åt jag gott, på kvällen gick vi ut för att besöka stadskärnan med dess stentak och butiker med vackra skyltfönster. På lördagar åkte jag med mamma till marknaden, som upptar en bra del av centrum, när jag lämnade jobbet vid lunchtid. Vi köpte tyget för att göra mig en kappa. Det var kvadratisk. Jag invigde den genom att putsa på midnattsmässan på julen. Kort sagt, ett lyckligt liv.

Karnevalen kom. Vi deltog med en familj nära festen på Galletti-teatern. Det var en dröm att se maskeradbollar mitt i lekar av fosforescerande ljus.

Följande lördag när jag gick upp var det något fel. Jag grät för att min mamma inte hade gett mig San Pellegrino-magnesia. En kusin till honom kom från Martigny. Han åt lunch med oss. På eftermiddagen kände jag mig konstig, det verkade som att min lycka tog slut. Pappa följde med kusinen till tåget, sen åt vi middag.

Vi gick inte ut på en promenad den kvällen. Pappa sa till mamma: "Jag ska hälsa på vänner i baren." Vid 22-tiden kom han hem stönande och flämtande med ett blekt ansikte, förstenad av en stark smärta i bröstet. "Teresa, förbered mig ett kamomillte". Medan pappa flämtade på sängen sprang jag med en moster för

att ringa en läkare 50 meter bort. Han kom direkt, men under tiden hade min pappa slutat leva. Vi fick senare veta att aortan hade spruckit. Det hade inte varit något att göra ändå, pappa gick genom himlens port och flög till himlen. Det var den 17 februari 1951. Hela natten stirrade jag på min fars hjälplösa kropp. Mitt huvud snurrade, en blandning av migrän och svindel som nästan tog mig bort från det där rummet där alla föremål blev hatiska eftersom de bevittnade en orättvis död. Jag slutade aldrig tänka på min far och det grymma öde som väntat mig i Domodossola, tårarna kunde inte längre komma ur mina ögon eftersom de hade blivit torra av gråt. Den Gud jag hade föreställt mig vid min avresa i det bländande ljuset på Messinasundet, var gömde han sig? Varför hade han övergett oss? Varför hade han lurat mig så mycket? Varför var det så att nu när jag hade hittat min far blev han tagen ifrån mig för alltid? Vad var poängen med denna tragedi? Nu när Gud här i Domodossola verkade annorlunda, avlägsen, svårfångad, verkade han gjord av mörker, svårfångad och opålitlig, bitter, en Gud som jag inte längre visste om jag skulle lita på igen eller ignorera honom under resten av mina dagar. Under nätter och nätter förblev jag tyst och vakade med ögonen spända i mörkret, nästan i hopp om att med dagens ankomst allt skulle gå tillbaka till som det var förut. Under dessa plågsamma dagar, med min familj på kanten av ett stup, insåg jag att himlen inte var någon plats för små flickor.

En av dessa nätter föll jag ihop i de tidiga timmarna av morgonen och efter en plågad sömn sjönk jag in i en ljuv dröm: jag befann mig på sjön, då visade sig min far för mig med ögonen och ansiktet nedsänkt i ett himmelskt ljus. Nu led hennes ansikte inte längre och det var vackert igen. Han log mjukt mot mig, tog min hand, kramade om mig och började prata med mig. "Mitt barn - sa han - det jag vill säga dig nu är min kärlek, allt det goda

jag vill ha dig. Omständigheterna har gjort att vi inte känner varandra. Jag ångrar verkligen att jag inte fick se dig växa upp..."

.

Ibland tänker jag på den drömmen och på min sista resa, jag tänker på när Herren kommer att kalla mig, jag gillar att föreställa mig att när jag går över himlens dörr väntar min pappa på mig, klädd som den natten tog han mig till biograf: med honom har vi många saker att berätta för varandra, vi måste fortsätta det samtalet för alltid avbrutet den där kalla februarinatten. Det skulle vara det bästa sättet, tror jag, att börja min senaste resa.

Mamma blev förtvivlad med fyra barn och ingen pension eftersom pappa var en enkel skomakare. All kyla och all smärta i världen hade sänkt sig över vår fattiga familj av emigranter.

Långt från vårt land, långt från livet, var vi sandkorn som blåste av ökenvinden.

Min mamma hade förlorat sig själv och hela sin själ. Hon hade blivit ett tomt skal. Hans kropp var sammandragen som en träbit, han fortsatte att gå ner i vikt och hans förvirrade blick, i ett blekt och uttryckslöst ansikte, förblev fixerad i hela minuter mot en avlägsen punkt, mot pappas grav. Hon hade blivit som ett spöke besatt av omöjligheten att glömma. Jag kunde ana ögonblicket när hon skulle falla och sjunka ner i hopplöshet utan någon väg ut. Jag försökte skaka om henne, jag pratade med henne och försökte muntra upp henne. Otroligt nog hade rollerna helt omvänt: det var dottern som tröstade sin mamma, berättade för henne för att förbereda henne på att leva utan sin man och hjälpa henne att glömma. Jag, äldsta dottern, hade ännu inte fyllt 15 år.

Efter middagen gick jag tillbaka till jobbet hos buntmästaren för att skrapa ihop några lira till. Det var jag som försökte hålla hoppets låga vid liv. Men till slut, min mamma, jag vet inte hur hon, kanske med desperationens kraft, mellan ett gråt och ett

annat, tog hela världen på sina axlar och sakta gick tillbaka till att vara sömmerska och sy några kjolar och morgonrockar .

Kapitel tio - Den vackra tusan

I maj samma år fick min lillebror mässling och jag fick det också, efter att inte ha fått det som barn. När jag låg i sängen hörde jag hur min mamma öppnade dörren. Någon hade ringt i klockan. Sedan hörde jag rösten från zizi och Micherillo. Jag var orolig: innan hade de aldrig tagit mig till Domodossola för att träffa mina föräldrar och nu hade de dykt upp. De stannade i ungefär en vecka och gick sedan lite besvikna eftersom de hoppades att jag skulle åka tillbaka till Sicilien med dem. I november kom ett brev med svart kant. Mamma blev orolig och öppnade den och hennes hand skakade. Jag såg henne gråta: zizi meddelade farfar Turis död. De hade hittat honom död på landsbygden i Bordonaro den 8 november. Han var 87 år gammal. Året därpå kom ytterligare en ännu större besvikelse, då undersökningarna av en slump ledde fram till dödsorsaken genom kvävning med en näsduk i halsen, påträffad vid uppgrävningen. Brottet hade begåtts av en kvinna tillsammans med sin bror, grannar i landet, för att stjäla

pensionen på 11 000 lire. De avtjänade senare 24 år i fängelse för henne och 12 år för konkurrens.

Jag fortsatte att vara ledsen. Med lite pengar kunde 5 personer inte klara sig. Fröken Tilde rekommenderade en falsk permittering så att jag kunde anmäla mig till arbetsförmedlingen. Jag gick ofta för att kolla om det fanns något arbete, men förhoppningarna var låga. I april 1953 fick jag veta att de hade anställt några flickor i en fabrik. De hade inget behov, deras fäder hade redan ett yrke. Så jag gick till kontoret för att protestera: jag behövde jobba mer än de andra. I maj gick jag äntligen in i en fabrik där elastiska band, skosnören, tejper, rör för elektriska ledningar tillverkades. Ett hårt jobb med veckopass 6-13 och 13-21. I intervallerna gick jag också till buntmästaren för att runda upp min lön och ge mamma lite lättnad.

August kom. För semestern var Comare Grazia tvungen att åka till Sicilien för att besöka sin gamla mamma. Jag bestämde mig också för att lämna med min dotter Caterina. Vi åkte med tåg till Milano och sedan till Rom, dit vi anlände på natten. Vi fick vänta några timmar på tåget till Sicilien.

På stationen hittade vi några bybor, och bland dem en dvärgskådespelare från Novara, Salvatore Furnari och en soldat vars namn jag inte minns. Medan Signora Grazia vilade på en

bänk blev jag och Caterina inbjudna på en promenad. De tog oss till Piazza Esedra för att äta mottarello. Det verkade börja återupplivas.

När det redan fullsatta tåget anlände skyndade Signora Grazia att gå vidare med två stora väskor. Tåget hade inte stannat helt och hon föll platt på spåren. Catherine, jag och hela skaran ropade till den Evige Fadern när vi drog ut henne full av blåmärken men mirakulöst levande. Hon vägrade att föras till sjukhus. Efter en timme gick tåget. Innan lunchtid var vi framme vid stationen Terme Vigliatore där vi tog bussen som ledde till Novara Sicilien, gäster på zizì och Micherillo.

De välkomnade oss som hedersgäster. Natten, vi alla tre i stora sängen, sov Caterina och jag inte en blund. Signora Grazia var full av smärta. Samma natt kom det en överraskning: några unga män gav oss en serenad med gitarr och fiol, men farbror Micherillo, irriterad, fick dem att fly.

Caterinas mamma tillbringade större delen av tiden i sängen. Hon gick bara ut två gånger på tio dagar för att hälsa på sin gamla mamma. På eftermiddagen gick jag och hälsade på mina skolkamrater och vänner från laboratoriet. En dag såg jag också en klasskamrat som kom för att krama mig. Han höll en cykel i handen och jag bad honom ta mig en tur. Vid den tiden i Novara hade en flicka på cykel aldrig setts. Så fort Zizì fick reda på det, skällde hon ut mig: "Du har blivit en uggla, jag har aldrig föreställt mig sådana saker."

Tillbaka i Domodossola hade Signora Grazia svårt att återhämta sig. Efter den hösten tog artrosvärkarna över. Hon blev modig först när hon gick med sin familj på någon fest, där jag också var inbjuden.

Jag gick tillbaka till jobbet i fabriken och buntmakeriet, men jag behövde nya erfarenheter. En dag när han besökte

församlingarna San Gervasio och Protasio kom Don Giuseppe Benetti fram till mig för att ställa några frågor till mig. Jag anförtrodde honom all min sorg. Han uppmuntrade mig och sa till mig: "Kom till talaren på söndag eftermiddag. Där hittar du katolsk aktions president, fröken Germana, som kommer att presentera dig för tjejerna och ge dig massor av goda råd". Jag fann mig omedelbart tillfreds: med lite blyghet började jag få vänner. Jag var rädd för att inte kunna tala men med Guds hjälp övervann jag de första svårigheterna. Jag njöt av att läsa föreningens tidning och beundrade grundaren Armida Barelli: tack vare henne hade mitt liv förbättrats. När skiftet på fabriken tillät det gick jag till morgonmessa klockan 7, där jag träffade Don Benetti, som jag betraktade som min andliga chef. På söndagen hade jag anmält mig till att spendera en timme vid den bra pressdisken framför kyrkan. Senare bjöd de in mig att gå med i ACLI-styrelsen. Med alla dessa åtaganden kände jag mig viktig och uppfylld.

Fabrikskamraterna bedömde mig som trångsynt, men jag kände mig inte obekvämt, tvärtom bad jag för dem och ringde tillbaka dem när de innan skiftet började prata vulgärt i omklädningsrummet.

Kapitel elva - Porslinsansikte

En söndag på sommaren anordnade Azione Cattolica Germanas president en resa till bergen. Med de små pengarna jag hade kvar kunde jag betala reseavgiften. Vi kom med buss till Goglio, sedan med linbana till Alpe Devero och sedan till fots till Crampiolo. Jag tänkte på skönheten i bergen täckta av blommor: rhododendron, smörblommor, vilda orkidéer. Blåbär att frossa i. Stugor med stentak och träfönster med knallröda och rosa pelargoner hängande från fönsterbrädorna. Jag frågade Germana var vägen slutade. "När vi är trötta stannar vi för en matsäck". Vid 13-tiden stannade vi för att dricka det klara vattnet som går ner från en sten mot dalen. Efter att ha ätit, bett och sjungit gick vi tillbaka. Jag darrade av glädje: jag hade aldrig tillbringat en så vacker dag. Hemma berättade jag allt för min mamma och såg henne le.

Då och då fick jag mail från en vän i Novara på Sicilien: han bad mig hitta ett jobb till honom i Domodossola så att vi kunde träffas. Jag var väldigt förvirrad men glad över att någon var kär i mig. Det var också en pojke från Domodossola, men jag gillade honom inte: på morgonen drack han en shot grappa och hans kinder var alltid röda.

Morgonmeditationerna visade mig vägen till klostret, men

samtidigt gillade jag barn och tanken på att bilda familj. Jag anförtrodde mig åt Guds vilja. Jag tillbringade söndagseftermiddagarna på oratoriet med att planera de veckovisa katekesuppdragen med mina vänner. Vissa söndagar gick vi till oratorierna i grannstäderna. Bussfärden störde mig, men modet övervann några små smärtor.

Den 1 maj 1954 organiserade ACLI och oratoriet en resa: en pilgrimsfärd till Sanctuary of the Madonna di Oropa på morgonen och en rally av den ärade pastorn i Biella på eftermiddagen. Jag var en av de första som registrerade sig med en vän till mig och hennes pojkvän Pierino. 2 bussar fulla med ungdomar gick. Bland dem var en blyg blond pojke som jag hade sett någonstans tidigare. Det var verkligen han: arbetaren på byggföretaget där jag brukade ringa till furirens kunder. Pierino presenterade honom för mig: han var hans kusin. Under dagen lämnade han mig aldrig med ögonen. När jag kom hem berättade jag för mamma. Följande kväll såg jag honom under balkongen i rummet på första våningen. "Mamma, mamma, kom och se: där är pojken jag träffade i Biella". Och hon med ett halvt leende: "Det är uppenbart att hon uppvaktar dig." Följande kväll, när jag gick ut med en granne, hittade jag honom framför mig. Blygt frågade han om han fick följa med oss. Lite tveksam tackade jag ja. Vi bröt isen genom att prata om det och det. Efter eftermiddagsskiftet på fabriken skulle han ta mig hem. En kväll tog jag upp honom för att presentera honom för hans mamma, som tog emot honom mycket väl. På fritiden gick han i oratoriet. Då skildes pojkar och flickor åt, först i slutet av mötet kunde de träffas. Vi deltog också i ACLI-möten.

Även om min mamma kom från Sicilien, där två pojkar som älskade varandra inte kunde gå ut ensamma, litade hon på oss och vi började en lugn resa. Giuse berättade för mig att han hade

träffat min pappa: för att samla in lite pengar, eftersom han var 4 barn och bara pappan som arbetade, som barn gjorde han några ärenden för finansiärerna i barackerna några steg från hans hus. Ibland tog hon deras skor till min pappa för att bli reparerad. Jag lyssnade med nöje.

Han berättade något annat för mig: när jag passerade Rom den 16 september 1950 för att nå Domodossola möttes vi praktiskt taget. Giuse, som jag fortfarande kallar honom, hade kommit på cykel för det heliga året. En äventyrlig resa: han hade lämnat Domodossola tillsammans med en präst från dalen som trampade snabbt med bergskängor. Det var nästan omöjligt att följa honom. Han stannade bara när han såg någon grönsaksträdgård för att få lite sallad. Halvvägs lämnades Giuse ensam. Längs vägen hittade han en handlare med en gammal cykel full med skräp att sälja. De höll sällskap upp till Rom.

August kom. Fabriken höll på att stänga på grund av semester och jag bestämde mig för att gå och träffa min syster Rosa som var i bergen vid Mergozzosjön för en konvalescens. Jag bad nunnorna som drev huset att stoppa mig i några dagar. Jag hade precis nämnt den här idén för Giuse. Det var andra tjejer i huset på semester. Bland dem kosmetologen systerdotter till en nunna. På morgonen den 15:e, högtiden för himmelfärd, kallade han oss till sitt rum efter mässan för att öva. Hon fyllde våra ansikten med olika krämer, mascaror och läppstift: vi såg ut som vaxstatyer. På lunchen ringde nunnatanten sin systerdotter: det var inte så att hon behandlade oss så här.

På eftermiddagen, när jag tittade på sjön från fönstret, såg jag Giuse dyka upp. Jag ville inte synas med det där porslinsansiktet. När han såg mig vid dörren kände han nästan inte igen mig. Jag bad om ursäkt och förklarade att det hade varit ett experiment och att de andra tjejerna också hade förvandlats. På

eftermiddagen strosade vi i husets trädgård. Mot kvällen sa han hejdå till mig: "Vi ses snart, i Domodossola, men med ett rent och fräscht ansikte som förut".

Kapitel tolv - Violer

När de två semesterveckorna var över, återupptog jag arbetet i fabriken på skiftet 13.00 till 21.00. När jag höll på att trä in spolarna i maskinernas spindlar, tänkte jag på Giuse, men samtidigt gjorde jag det inte vill verkligen se honom. Klockan 21 ljud sirenen och mitt hjärta började bulta. Efter att ha stämplat portföljen såg jag när jag kom ut ur porten en cykel i halvmörkret. Det var verkligen han: han kom emot mig, såg mig blygt i ansiktet och sa: "Jag gillar dig så enkelt". Han fick mig att sitta på cykeltunnan och körde mig hem. Vi utbytte en enkel godnatt-hälsning. Detta hände nästan varje dag. På söndagseftermiddagen gjorde vi några cykelturer i de närliggande byarna. En dag tog han mig till sitt hus för att presentera mig för sin far och mor, två systrar och en bror. Lite i taget presenterade hon mig också för sina farbröder och kusiner som en vän.

När min mamma såg oss från balkongen fick hon oss att gå upp till huset. Medan hon älskade den där pojken var jag väldigt osäker. Den 8 december, dagen för den obefläckade avlelsen, min namnsdag, ringde klockan. Det var floristen som gav mig ett gäng röda nejlikor. "Mamma, Giuse skickade hälsningar till mig!".

Vilken besvikelse att öppna kortet: det var inte han, utan en 14-årig pojke träffades av en slump. Det stod "Jag älskar dig" med en signatur. Han kanske trodde att jag var hans ålder.

På julafton dök Giuse upp med en stor färgad vas full med choklad och ett gratulationskort. Jag tackade honom och vi gick till midnattsmässa tillsammans. När han kom hem sa han till mig: "I morgon måste jag gå med familjen och äta lunch med släktingar. Vi ses igen i Santo Stefano". På morgonen den 26:e sa jag till min mamma "Jag ska inte gå ut med den där pojken längre, jag ska ge honom tillbaka vasen, jag vill inte ha åtaganden". Och hon med en sträng blick: "Du är galen, du hade kunnat göra det om jag inte redan ätit chokladen".

De följande dagarna kom Giuse som vanligt för att hämta mig på jobbet. På vägsträckan till fots eller på cykeltunnan pratade jag knappt med honom. På nyårsdagen 1955 gick jag till mässan. Han var där också och körde mig till slut hem. Vid dörren sa han till mig: "Får vi veta vad du tänker på för att få mig att lida så här?", och en tår slapp honom. Den droppen svämmade över vasen och jag gav honom ett leende. Han gav mig en kyss och sa: "I eftermiddag hämtar jag dig för att åka till vesper på Mount Calvary. Efter vesper kommer en film att visas på ACLI-klubben". Jag tackade ja och vi sa hejdå. Jag anmälde det hemma och mamma sa glatt: "Du skulle aldrig hitta en sån go pojke igen".

Klockan 14.00 åkte vi till Golgata längs mulebanan med kapellen på Via Crucis. Väl framme vid helgedomen sjöng vi vesper och efter välsignelsen gick vi till klubben. Jag minns inte titeln på filmen, men den var väldigt tråkig, så jag föreslog att vi skulle åka tillbaka till staden till biografen Catena, där vi kunde njuta av en bättre film, kallad "Violette".

I april, när vi reste genom Vigezzodalen och Centovalli med det lilla tåget, åkte vi med hans föräldrar till festivalen för

blomsterflottörer i Locarno. Vi träffade Giuses gudfar, som presenterade mig som en "flickvän". Han stoppade händerna i fickorna och tog 10 schweizerfranc ur plånboken, gav dem till Giuse och sa "Bra, när ska du gifta dig?". Vi tittade på varandra, vi hade aldrig pratat om det.

Under de följande dagarna började vi odla idén om äktenskap. Vi pratade också om det hemma. Mamma gladde sig men samtidigt fanns det få ekonomiska möjligheter. Så småningom köpte vi lite lakan och lite linne. Vi hade inga speciella behov. Vi letade efter en liten och blygsam lägenhet. Vi hittade honom i det anrika Mottadistriktet och bestämde därför bröllopsdagen: måndagen den 19 september. Jag åkte med min mamma till Panzarasa tygaffär för att köpa spetsen till bröllopsklänningen och tog den till Signora Tilde, pälsmästaren, som alltid hade lovat mig att hon skulle göra den med kärlek.

På kommunhuset för äktenskapsförbud var min mamma tvungen att skriva under eftersom jag fortfarande var minderårig. Till och med Giuses föräldrar var glada. I församlingen sa monsignor Pellanda till oss vackra uppmuntrande ord: "Håll er alltid blygsamma med så mycket tro att möta de glädje och sorg som livet har i beredskap för oss. Jag ska låta er hitta den röda löparen längs långhuset".

Vi var tvungna att förbereda listan över släktingar och vänner för att leverera bröllopsfavoriten som vanligt. Väldigt få gäster. Giuses mamma sa "Två per familj". Efterhand nådde vi 35 personer. Vittnen utvalda: farbror Carmelo di Giuse och för mig Pierino, skaparen av vårt möte. En vecka före bröllopet förberedde mäns oratorium under ledning av Don Giuseppe Briacca en fest för oss. Mäster Furiga målade en bild av hälsningar på tavlan och skapade ett pergament med listan över vänner. Det fanns också ett bord täckt med bakverk och läsk. Det

hade aldrig varit en sådan fest i oratoriet. Den kollegiala kyrkan Saints Gervasio och Protasio höll på att renoveras och trottoaren var full av spillror och stenar, men några villiga kvinnor gjorde sitt yttersta för att städa upp den för att hedra Giuseppe och Concetta.

Den 16 september anlände Zizi och Micherillo, flyttade eftersom Concettina skulle gifta sig och han var tvungen att följa med henne till altaret i stället för hennes far som inte längre var där.

Under tiden kom några små presenter: en kaffekanna, en kaffekvarn, små likörglas, fat och bestick från släkt och vänner som hade fått förmånen, en uppsättning köksredskap från Pierino och hans farbröder. Women's Catholic Action gav oss en sängbild med den heliga familjen, assistenten Don Benetti en underbar grön vas för blommor med silverdekorationer.

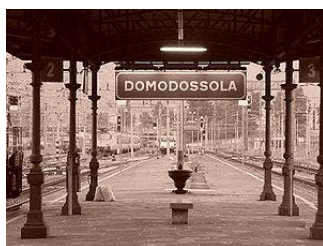
Kvällen innan var lång. Jag tänkte på mamma som var kvar med tre barn som fortfarande var små och med få resurser. "Du har liten tro, har inte oratorieskolan lärt dig att det alltid finns försyn i livet?" sa jag till mig själv. Måndagen den 19:e gick jag upp klockan sju. Signora Tilde kom i spetsklänningen. Hon klädde på mig och justerade slöjan jag köpt i Milano. Klockan 9 kom taxin för att ta mig till kyrkan. Jag var förvirrad, jag hittade ett hav av människor som tittade på mig. Giuse stod redan vid altaret och väntade på mig med en bukett apelsinblommor, tillsammans med sin syster Rosa eftersom mamma Olimpia skulle ha varit för upprymd över att hennes första barn skulle gifta sig. Jag följde med honom tillsammans med farbror Micherillo på röda mattan.

Mässan började. Monsignor Pellanda var också upprymd. Jag minns en uppmuntrande predikan, ringarnas välsignelse, löftet om livslång trohet och, i slutet av ceremonin, underskrifterna. När jag gick, satte Pierinos mamma, som i det ögonblicket också blev

min faster, märket av kvinnorna i Azione Cattolica på mitt bröst.

Kapitel tretton - Nytt liv

Efter firandet i kyrkan följde förfriskningar i baren Grandazzi i via Castellazzo. Mellan en kyss och en annan bjöd vi på aperitif för gästerna med lite pizzor och bakverk. En hälsning och en speciell kyss till svärföräldrarna Olimpia och Armando som hade åkt med mamma för att hämta resväskan, sprang sedan till stationen för att hinna med 12.15-tåget för deras smekmånad.

Mamma grät bittert. Vi gick in i kupén. Stationsmästaren meddelade avgången med sin visselpipa medan Giuse och jag lutade oss ut genom fönstret för ett sista farväl. Vårt livs äventyr började.

Väl framme i Florens gick vi mot hotellet indikerat av Signora Tilde, furrier. Vid den stora entrén möttes vi av lite musik, sedan förde butlern oss till rummet på tredje våningen. För oss var allt nytt, även att sova i dubbelsäng.

Första dagen besökte vi staden, andra dagen gick vi till Piazzale Michelangelo där man kunde beundra hela Florens. Vi tog några fotografier: Giuses kamera med en filmrulle kunde ta åtta svartvita bilder.

Tredje dagen avresa till Rom. Hotellet var mer blygsamt eftersom pengarna som avsatts med uppoffringar måste räcka. Vi stannade ett par dagar för att besöka de fyra basilikan som Giuse

hade sett under det heliga året och Fontana di Trevi. Vi gick också tillbaka till Esedra-fontänen, den den berömda natten 1953 då Signora Grazia hade fallit under tåget.

Det var dags att åka till Sicilien. Efter en lång resa anlände tåget till Kalabrien och äntligen från Villa San Giovanni kunde vi se Sicilien. Giuse njöt av dessa ögonblick: tåget lastas på färjan, Madonnina högst upp vid ingången till hamnen i Messina.

På stationen väntade farbror Carmelo, mammas bror, på oss med sin fru Gaetana och döttrarna Rosetta och Antonietta.

De välkomnade oss som två prinsar. Vi stannade i två dagar för att besöka Messina: katedralklockan som jag hade sett som barn, Madonna di Montalto och andra mycket vackra torg.

Det var bara ett fel i det huset: vid middagstiden klädde farbröder och kusiner ut sig och istället för att sätta sig vid bordet sa de: "Låt oss gå en promenad längs havet". Giuse och jag, resignerade, gick ut äckliga. Vid 23-tiden åkte vi hem och min moster började laga mat. En natt lade han sniglarna med sina skal i såsen, men det som gäller är tillgivenhet, inte vanor.

Den tredje dagen följde de med oss till tåget med några tårar. Farbror Micherillo var vid stationen Terme Vigliatore med taxichauffören för att nå Novara. Zizi, zia Maricchia och zia Peppina väntade på oss i byn. Det verkade verkligen som att prinsarna av Domodossola var på väg.

Dagen efter åkte vi till Badiavecchia för att besöka vår mormor Concetta och fars farbröder, systrar och bröder. På det lilla torget med min mormors tobaksaffär samlades många invånare i byn som kände mig som barn och ropade högt till andra människor: "Concettina har kommit med sin man!"

Pussar, kramar, rodnade ansikten. Det verkade som en dröm för mig. Det hade gått exakt fem år sedan jag lämnade landet.

Två dagar senare fick vi taxichauffören "Cauzi i Lupu" att ta oss

till Taormina. Vid middagstid tog han oss till restaurangen, där vi serverades med vita handskar. Giuse och jag tittade på varandra för att säga: "Kommer pengarna att räcka till oss?". Efter att ha besökt Taormina och sedan Castelmola under ett skyfall, återvände vi mot kvällen till Novara, trötta men nöjda.

Dagen efter var det redan dags att åka tillbaka till Domodossola. Det nya livets åtaganden väntade oss.

Kapitel fjorton - Våra första bon

Även om jag redan hade påbörjat resan till Domodossola 50 och 53, var det som om jag hade åkt för första gången: jag var på väg mot ett nytt liv för två.

Efter att ha gått ombord på tåget på färjan gick vi upp till terrassen för att se hamnen och Siciliens Madonnina sakta driva iväg.

Med en tår gick vi tillbaka till vagnen, sittande på träbänkarna. Det fanns inga britsar då.

När natten kom började vi slumra ner med nacken hängande. Ibland gick vi upp för att titta ut genom fönstret. På viktiga stationer tillkännagav stationsmästaren stadens namn högt. I Neapel, på trottoarerna, fanns "guaglioni" som sålde pizzor. Slurigt bad de först resenärerna att ge dem pengarna, sedan gick tåget igen och de stod kvar med pengar och pizza.

Sakta närmade vi oss Milano. På tåget till Domodossola upplevde jag den känsla jag upplevt för första gången 5 år tidigare: Lago Maggiore, Ossolabergen, stentaken. Den här gången tillsammans med min man Giuse. Vid lunchtid nådde vi vårt mål.

Giuse Armandos mamma och pappa väntade på oss. Det var en fest: om de kunde hade de fått klockorna att ringa.

En snabb lunch med mamma Olimpia och sedan vila i vårt nya bo i Mottadistriktet. Följande dag återupptog jag mitt arbete i fabriken och Giuse återvände till byggarbetsplatsen.

Mina tankar gick till mamma för mitt bristande stöd, men min andliga chef Don Benetti uppmuntrade mig att be och försäkrade mig om att många människor älskade henne. Ibland gick Giuse och jag på lunch hemma hos henne, och hon njöt av det. Under tiden hade en av mina systrar hittat ett jobb som bidrog med ett

nytt stöd till familjen.

En kort tid senare meddelade vi mamma, mamma Olimpia och pappa Armando att de skulle bli morföräldrar i juli.

Jag började känna obehag under graviditeten men arbetsplikten kallade. Då var inte arbetarna skyddade som nu. Giuse lyckades hitta ett bättre jobb än på byggarbetsplatsen utomhus: en liten fabrik av träföremål som pluggar för fat, verktyg för att riva upp ullnystan och till och med "paungi" (träsnurror). I den femte månaden började vi rundturen i butikerna på jakt efter barnvagnen till den blivande nyfödda. Bredden var alltid större än entrédörren och vi fick bestämma oss för att flytta hus.

Då fanns det inga byråer, vi gick för att fråga här och där. Providence lät oss hitta en lägenhet på andra våningen i ett hus i via Scapaccino, precis bredvid buntmakarens verkstad.

Inom kort tid organiserade vi flytten. Vi var inte längre i centrum, men inte långt heller, närmare min arbetsplats.

Månadshyran var 8 000 lire, mycket för våra ringa löner, men lägenheten var välkomnande och ljus. På gården kunde vi också ha ett par kvadratmeter mark där man kan odla aromatiska örter och blommor, min passion.

Fick nycklarna vi städade i rummen och klädde upp fönstren med vackra gardiner med gardiner och spetsgardiner i köket. Efter flytten fortsatte livet som vanligt. Min mage blev mer och mer tydlig. En dag frågade en kollega mig när jag skulle vara hemma på mammaledighet och rådde mig att gå till gynekologen. Så jag bokade mötet privat. Läkaren skällde nästan ut mig för att jag väntade för länge: "Du kan inte jobba efter den sjätte månaden och du är redan inne i den sjunde månaden: du tog en risk". Dagen efter levererade jag dokumentet till kontoret och till och med kontoristen sa att jag var naiv.

Under tiden höll jag på att förbereda layetten genom att sticka

tröjor, skjortor, skor och blöjor gjorda av gamla lakan som min mamma gav mig.

Vi gick också och köpte vagnen som jag hade förberett med lakan broderade av mig i neutrala färger, utan att veta om det var en kille eller en tjej. Slutligen, på kvällen den 2 juli, brast vattnet och med resväskan redan packad gav vi oss av till fots till sjukhuset. Gynekologen som hade undersökt mig sa till Giuse att han kunde åka hem. Förlossningen hade precis börjat och det tog ungefär 20 timmar. Dagen efter gick hon tillbaka till förlossningen medan jag fortfarande väntade på förlossningsrummet.

Vid ett tillfälle föddes en pojke och sköterskan gick för att berätta för barnets pappa, som nästan blev sjuk av känslor. Efter en timme kunde han krama vårt första barn, kallat Armando efter sin farfar. Efter några timmar informerades även mor- och farföräldrar, farbröder och kusiner. Det såg ut som om det var det första barnet i hela världen.

Kapitel femton - Vi tackar Gud...

Några timmar efter förlossningen förde sköterskorna på förlossningsavdelningen denna varelse av kött och blod till min säng. De fäste den på mitt bröst. Annat än trasdockan som Zizi hade gjort till mig som barn.

Sjukhusvistelsen var då en vecka. Innan de återvände hem gick folk till sjukhuskyrkan för "rening", en välsignelse från prästen.

På avdelningen var allt klart för att åka hem, men jag började bli yr. Barnmorskan testade min feber: 39. Jag och min docka fick sluta i två dagar till. Äntligen torsdag 12 nästan läkt åkte vi hem. Söndagen den 15:e fördes Armando i den nya barnvagnen till dopfunten tillsammans med sin far Giuseppe, sin vän Mariuccia gudmor och gudfadern Basilio, en vän till oratoriet. Jag hade inte glädjen att delta i evenemanget eftersom de äldste vidskepligt rådde att stanna hemma. Jag nöjde mig med att förbereda en liten förfriskning.

Livet som trekant var annorlunda men jag klarade mig ganska bra. Jag hade mycket mjölk, bebisen växte och jag tog honom till barndomscentralen varje vecka för en kontroll.

I slutet av de två månaderna återupptog jag tyvärr arbetet i fabriken. Det fanns inga dagis då. Mormödrarna hade kommit överens om att ta hand om honom i en vecka var.

När jag jobbade klockan sex innan jag gick till jobbet, slog Giuse in den och tog den till sin destination. Omedvetet led detta barn och jag grät med honom.

Tyvärr kunde jag inte sluta mitt jobb. Långsamt, med tro, fortsatte vi trekanten: de första måltiderna, de första stegen var underbara saker. Den första dagen på dagis hittade Giuse äntligen ett bättre betalt jobb. Under ett par år var han vaktmästare i folkskolan, sedan kallades han till Rådhuset för att

besätta posten som förlikningsbud.

Så skapades ett fönster för att lämna mitt jobb i fabriken och ägna mig åt barnet i väntan på att ge honom en lillebror. Den 17 augusti 1962 blev vi glada över födelsen av vårt andra barn. Luciano var ljushy med blont hår, motsatsen till Armando. En saga. Söndagen den 26 döptes han tillsammans med sin far Giuse, sin kusin Mariuccia och gudfadern Guses bror Antonio. Återigen fick jag stanna hemma. Efter mammaledigheten lämnade jag mitt jobb för att ägna mig åt två vackra barn.

Den 1 oktober 1962 började Armando med ett blått förkläde och en väska på axeln i första klass. Vi anförtrorde det med några tårar till läraren Leopardi.

Under samma period tillkallade borgmästaren i Domodossola Giuse och föreslog honom boende på andra våningen i rådhuset, som förblev ledigt när kommunbudet gick i pension. På några dagar organiserade vi flytten. I centrum hade vi alla bekvämligheter. På kvällen stängde den stora dörren, vi var stadens härskare. Vi kunde bekvämt titta på demonstrationerna från balkongen på borgmästarens kontor. Från våra fönster kunde vi se en del av marknaden med en månghundraårig tradition.

Under tiden tog Luciano sina första steg: han hade blivit stadens anställdas maskot.

För att komplettera Guses löner ville jag uppfinna ett jobb. Jag började klä fönster, sängar och kuddar åt vänner. Ryktet spred sig och så blev jag "tältens dam". Giuse lärde sig på sin fritid att förbereda monteringen av gardinstängerna och tack och lov kunde vi njuta av ett bekvämare liv.

Den 1 oktober 1968 började Luciano också skolan hos läraren Luisa Cerri.

Tiden gick snabbt. På sommaren åkte vi på semester runt

Italien med campingtältet. Ibland så långt som till Sicilien till min hemstad.

I juli 1973 campade vi i Val d'Aosta och jag började få de första symtomen på graviditet. Den 16 februari 1974 kom lillasyster Daniela för Armando som var nästan arton och Luciano som var tolv. Det var karnevalstid och de som tittade på det rosa bandet på Rådhusdörren trodde att det var ett skämt. Kyrkoherden rådde oss att fira dop på påsknatten, gudmor vår vän Gianna och gudfar av förvärvade farbror Benito.

Glöm vidskepelsen, även denna gång deltog jag i evenemanget natten till den 13 april. Dagen efter på oratoriet var det hundra gäster för förfriskningar.

Daniela har också blivit vuxen och vi är nu gamla. Våra tre barn har gett oss 7 barnbarn: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia och Matteo.

Historien tar slut. Den 19 september 2015 firade Giuse och jag 60 år tillsammans.

Vi tackar Gud, Vår Fru och alla de som älskade oss.

Mazza Concetta Maglio, född i Novara di Sicilia den 18 april 1936.

Index

1. Fäderhemmet	7
2. Utan den här världen	14
3. Lek i sanden	25
4. Olja, spindelväv och det onda ögat	35
5. Ugglorna	41
6. Vossia förlåt mig (Starlight)	47
7. Emily	54
8. Svalornas flykt	59
9. Dörren till himlen	66
10. Den vackra tusan	72
11. Porslinsansikte	76
12. Violer	80
13. Nytt liv	85
14. Våra första bon	88
15. Tack gode gud...	91

